

Tri Noveloj by Nathaniel Hawthorne

The Project Gutenberg eBook of Tri Noveloj by Nathaniel Hawthorne

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at <http://www.gutenberg.org/license>

Title: Tri Noveloj

Author: Nathaniel Hawthorne

Release Date: April 20, 2007 [Ebook #21194]

Language: Esperanto

Character set encoding: ISO 8859-1

START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TRI NOVELOJ

Tri Noveloj

by Nathaniel Hawthorne

Edition 1, (April 20, 2007)

Unua Eldono: Oktobro 1998

Originaj Anglalingvaj Titoloj:

"DR. HEIDEGGER'S EXPERIMENT"

"THE MINISTER'S BLACK VEIL"

"YOUNG GOODMAN BROWN"

Copyright 1998 Edwin P. Grobe for the English-to-Esperanto translations

TABLE OF CONTENTS

LA EKSPERIMENTO DE D-RO HEJDEGERO LA NIGRA VUALO DE LA PASTORO JUNA BONULO BRAUNO

LA EKSPERIMENTO DE D-RO HEJDEGERO

Foje tiu ege aparta viro, maljuna D-ro Hejdegero, invitis kvar respektindajn geamikojn kunveni ce li en lia studkabineto. Tri el ili estis blankbarbaj gentlemanoj: S-ro Medborno, Kolonelo Kiligruo, kaj S-ro Gaskojno. La kvara estis velkinta gentlemanino nomiganta Vidvino Vajkerlio. Ciuj estis malgajaj maljunaj estuloj spertintaj diversajn malbonsancojn kaj kies plej granda malbonsanco estis devi baldau entombigi. S-ro Medborno, en antaŭa, pli vigla ago, estis sukcesa komercisto, tamen cion perdis rezulte de malbonsenca spekulado kaj nun vivis ne multe pli bone ol almozulo. Kolonelo Kiligruo malsparis siajn plej bonajn jarojn kaj siajn sanon kaj monon sin provizante per pekaj plezuroj naskigintaj idaron da doloroj, ekzemple, podagro, kaj diversaj ceteraj turmentoj korpaj kaj animaj. S-ro Gaskojno estis ruinigita politikisto kaj fifamulo; almenau tia li estis gis kiam forpasinta tempo kvazau lin entombigis foran distancon disde la konscio de la aktuala generacio, lin igante senfama anstataŭ fifama. Rilate al Vidvino Vajkerlio, la tradicio raportas ke si estis ege bela virino en sia juneco. Dum longa lastatempo tamen si vivis en profunda izolado pro kelkaj skandalaj rakontoj antaŭjugigintaj kontraŭ si la altrangularon de la urbo. Menciinda fakto estas tio ke ciu el tiuj estimataj maljunuloj--S-ro Medborno, Kolonelo Kiligruo kaj S-ro Gaskojno--estis antaŭe amkandidatoj de Vidvino Vajkerlio kiuj pretis tranci sianome la gorgon unu de la alia. Kaj antaŭ ol daŭre rakonti mi nur tion atentigu ke kelkfoje oni jugis D-ron Hejdegeron kaj liajn kvar gastojn iom preterbonsencaj: kondico ofte okazanta ce maljunuloj kiam ilin maltrankviligas nunaj genoj au malgojaj memorajoj.

"Miaj karaj longtempaj geamikoj," diris D-ro Hejdegero, indikante pergeste ke ili sidigu. "Mi bezonas vian helpon por unu el tiuj eksperimentetoj per kiuj mi distrigas ci-tie en mia kabineto."

Se ciuj tiurilataj raportoj veras, la kabineto de D-ro Hejdegero estis ege stranga ejo. Gi estis malhela malnovmoda cambro ornamita per aranejoj kaj aspergita de antikva polvo. Cirkau la muroj staris pluraj kverkaj librosrankoj kies malsupraj bretoj plenigis je vicoj da gigantaj foliantoj kaj nigraliteraj kvartoj dum la supran plenigis etaj pergamenkovrilaj dozavoj. Sur la centra librosranko staris bronza busto pri Hipokrato kiun, lau kelkaj autoritatuloj, D-ro Hejdegero kutimis konsulti dum ciuj malfacilaj medicinaj kazoj. En la plej malhela angulo de la cambro staris alta, mallarga, kverka vestosranko kies pordo duonapertis kaj en kiu sendube kasigis skeleto. Inter du el la librosrankoj pendis spegulego, elmontrante altan kaj polvan surfacon ene de malbriliginta ora kadro. Inter multaj mirindaj rakontoj raportitaj pri tiu spegulo nombrigis tiu hipotezanta ke interne de gia kadrospaco logas la spiritoj de ciuj mortintaj klientoj de la doktoro kaj ke kiam li enrigardas gin tiuj lastaj reciproke fiksrigardas el gi lian vizagon. La kontraŭan flankon de la cambro ornamis tutkorpa portreto pri juna virino vestita en la paliginta grandiozeco de silko, sateno kaj brokajo kaj kies vizago estis tiel paliginta kiel sia robo. Antaŭ cirkau duonjarcento D-ro Hejdegero estis edzigonta kun la juna fraulino kiu tamen, ekspertinte ioman malsanigeton, glutis medikamenton preskribitan far la amanto kaj mortis en la nupta nokto. Restas menciiti la plej interesan kuriozajon de la kabineto: pezegan folivolumon, binditan en nigra led, kun enormaj argentaj agrafoj. Neniaj literoj aperis sur la dorso kaj neniu certis pri la titolo de la libro.

Tamen ciuj supozis gin esti libro pri magio. Foje, kiam cambristino levis la libron por forbrozi la polvon, la skeleto ekklakis en la sranko, piedo de la bildigita fraulino eliris la portreton kaj surpasis la plankon, kaj pluraj vizagacoj ekmontrigis elrigardante la spegulon. Samtempe la latuna kapo de Hipokrato kuntiris la brovojn kaj diris: "Sindetenu!"

Tia estis la kabineto de D-ro Hejdegero. En la somera posttagmezo de nia rakonto, ronda ebonnigra tableto staris en la mezo de la cambro, surportante belforman kaj belartan vazon de tajlita vitro. La sunlumo trairis la fenestron, inter la pezaj festonoj de du paligintaj damaskaj kurtenoj, kaj transfalis senpere tiun vazon. Rezulte, milda pompo reflektigis de gi sur la cindrokolorajn vizagojn de la kvin maljunaj cirkaŭsidantoj. Staris sur la tablo ankaŭ kvar campanglasoj.

"Miaj karaj longatempaj geamikoj," ripetis D-ro Hejdegero, "cu mi rajtas peti vian helpon por efektiviĝi ege interesan eksperimenton?"

Nu, D-ro Hejdegero estis ege stranga maljuna sinjoro kies originaleco jam estigis nukleo de mil fantaziaj rakontoj. Pluraj el tiuj fabeloj, mi hontigu tion konfesante, fontas eble el mia propra verdiremo kaj se iuj ajn teksteroj de la nuna rakonto konsternas la kredpovon de la leganto, mi bonvole konsentu fi-nomigi "mensogfabrikanto".

Kiam la kvar gastoj de la doktoro lin audis preparoli sian proponitan eksperimenton, ili atendis nenion pli mirindan ol musomortigon en aerpompilo au araneajkontrolon per mikroskopo au similan sensencaĵon per kiu li konstante kaj kutime genetis siajn geamikojn. Sed sen atendi respondon D-ro Hejdegero lampase transiris la cambron kaj revenis portante la saman pezegan, en nigra ledo binditan folion kiu lau generala onidirado estis magilibro. Dekrocinte la argentajn agrafojn, li malfermis la volumon kaj de inter ties nigraliteraj pagoj eltiris rozon, au ion kiu antaŭe estis rozo, kvankam la verdaj folioj kaj karmezinaj petaloj nun brunigis kaj la antikva floro sajnjis preta pulvorigi en la doktoraj manoj.

"Tiu-ci rozo," diris D-ro Hejdegero, suspirante, "tiu sama velkinta kaj dispeciginta planto, floris antaŭ kvindek kvin jaroj. Gin donacis al mi Silvino Vardo, kies portreto pendas jene. Kaj mi intencis gin porti surbruste okaze de nia geedzigo. Dum kvindek kvin jaroj mi konservis gin trezore inter la folioj de malnova libro. Nu cu eblas viaopinie ke tiu duonjarcenta rozo iam refloru?"

"Sensencaĵo!" diris Vidvino Vajkerlio, kun malbonhumora kapsancelo. "Pli bone estus demandi cu povas iam reflori la faltiginta vizago de maljunulino?"

"Spektadu!" respondis D-ro Hejdegero.

Li malkovris la vazon kaj jetis la rozon en la tie enhavatan akvon. Unue, la floro ripozis malpeze sur la surfaco de la likvaĵo, sajnante ensorbi nenian humidecon. Baldaŭ tamen komencis videbli malkutima sangigo. La premrompitaj kaj sekigitaj petaloj ekmoviĝis, alprenis pli helan karmezinkoloreton, kvazaŭ la floro reanimiĝis el mortsaĵna dormado. La maldika tigo kaj foliarbrancetoj verdigis. Jen estis la duonjarcenta rozo, aspektante tiel frese kiel tiam kiam Silvino Vardo unue gin donacis al sia amanto. Gi estis evidente en la komenca etapo de plenflorigo car kelkaj el ĝiaj delikataj rugaj folioj krispigis cirkaŭ ties malseka flornodo, ene de kiu briletis du-tri roseroj.

"Tio estas certe belega trompajo," diris la amikoj de la doktoro, sed iom senatente car ili jam spektis pli grandajn miraklojn okaze de magiistaj prezentadoj. "Ni petu, kiel gi efektiviĝis?"

"Cu neniam vi audis pri Juneco-Fonto?" demandis D-ro Hejdegero. "Tiu kiun sercis Ponco De Leono, la Hispana aventuristo, antaŭ du-tri jarcentoj?"

"Sed cu iam Ponco De Leono gin malkovris?" demandis Vidvino Vajkerlio.

"Ne," respondis D-ro Hejdegero, "car neniam li gin sercis en la gusta loko. La fama Juneco-Fonto, se mi ne eraras, situas en la suda parto de la Florida duoninsulo, ne malproksime disde Lago-Makako. Superombras gian fontejon pluraj gigantaj magnolioj kiuj, kvankam jarcentaragaj, aspektas tiel frese kiel violoj pro la kvalitoj de tiu mirinda akvo. Konato mia, prikonsciante mian scivolemon pri tiaj aferoj, sendis al mi tion kion vi vidas en la vaso."

Kolonelo Kiligruo tusetis, kredante nenian vorton de la raporto de la doktoro. "Kaj kiun efikon tiu likvajo povas estigi en la homa korpo?"

"Vi jugu proprapersono, estimata Kolonelo," respondis D-ro Hejdegero. "Kaj vi ciuj, respektataj geamikoj miaj, bonvolu vin provizi per tiom da tiu admirinda likvajo kiel vi bezonos por reflorigi en vi la junecon. Miaflanke, maljuniginte tiel malfacile, mi sentas nepre nenian urgon rejunigi. Kun via permeso tial mi kontentigos spektante deflanke la progreson de la eksperimento."

Dum li parolis D-ro Hejdegero plenigis la kvar campanglasojn je Juneco-Fonto-akvo. Lauaspekte, gi estis impregnita je eferveska gaso car etaj globetoj supreniris konstante el la glasofundoj kaj eksplodetis cesurface en argenta sprucajo. Pro tio ke la likvoro difuzis placan parfumon, la maljunuloj supozis gin enhavi afablajn kaj komfortajn kvalitojn. Kaj kvankam ili tre pridubis ties rejunigpovon, ili emis tuj gin trinki. D-ro Hejdegero petis tamen ke ili prokrastu kelkajn momentojn sian partoprenon en la eksperimento.

"Antau ol trinki, respektindaj geamikoj miaj," li diris, "dece estus ke, bazante viajn elektojn sur viaj jam longaj vivospertoj, vi estigu kelkajn generalajn regulojn por vin gvidi dum vi trapasos duan fojon la danjerojn de la juneco. Konsideru kiel peke kaj honte estus, kun viaj apartaj avantaĝoj, ne farigi modeloj pri virto kaj sageco por ciuj junuloj de nia epoko!"

La kvar respektindaj geamikoj de la doktoro respondis nur per mallauta kaj tremanta ridado. Primokinda estis la ideo ke, prikonsciante kiel proksime rimorso postsekvas la pasojn de eraro, ili povus iam ajn denove devojigi.

"Tial, trinku!" diris la doktoro, riverencante. "Mi gojas esti tiel bone elektinta la studobjektojn de mia eksperimento."

Per canceligemaj manoj ili levis la glasojn kontraŭlipen. La magian likvoron, se verfakte gi posedis tiajn virtojn kiajn D-ro Hejdegero atribuis al gi, oni ne povintus disdoni al kvar homoj pli veeme gin bezonantaj. Ili aspektis kvazau ili neniam antaue prikonsciis kio estas juneco au plezuro, naskigite male far senileca Naturo kaj estante ekde ciam la grizaj, kadukaj, sensukaj, mizeraj estajoj nun sidantaj velkasultre cirkau la tablo de la doktoro, sen suface da vivo en siaj animoj au korpoj por iam ajn revigligi, ec responde al la sanco denove rejunigi. Ili eltrinkis la akvon kaj remetis surtablen siajn glasojn.

Efektive okazis preskau tuja plibonigo en la aspekto de la kvaropo, ne malsame kiel tio kion estigintus glaso da malavara vino, kune kun subita brilo de goja sunlumo heliganta samtempe iliajn vizagojn. Saniga sufuzo aperis sur iliaj vangoj, anstatauante la cindran palon ilin dotintan per tiel kadavra aspekto. Ili rigardis unu la alian, supozante ke magia potenco verfakte komencis glatigi la profundajn kaj malgojajn enskribojn kiujn Patro Tempo jam de tiom longe gravuris sur iliajn brovojn. Vidvino Vajkerlio rearangis sian capon, sin sentante denove preskau virino.

"Havigu al ni pli da tiu mirinda akvo!" ili kriis avide. "Ni estas pli junaj sed ni ankoraŭ tro maljunas. Rapide! Havigu al ni pli!"

"Paciencon, pasiencon!" diris D-ro Hejdegero, kiu sidis kontrolante la eksperimenton kun filozofia objektiveco. "Vi pasigis longan tempon maljunigante. Certe vi konsentu pasigi almenau duonhoron rejunigante. Tamen la akvo estas je via dispono."

Denove li plenigis iliajn glasojn je la junecolikvoro, el kiu sufica kvanto restis ankoraŭ en la vazo por revenigi duonon el la maljunuloj de la urbo al la ago de siaj genepoj. Dum la globetoj ankoraŭ briletis surrande, la kvar gastoj de la doktoro ekkaptis siajn glasojn de sur la tablo kaj englutis seninterrompe la enhavajon. Ĉu temis pri iluzio? Ĉe dum la likvaĵo malsuprenfluis laŭ iliaj gorgoj ĝi sajnigis jam esti efektiveginta tutsistemajn sangojn. Iliaj okuloj klarigis kaj heligis. Iliaj argentaj hararoj komencis rekolorigi. Ili cirkaŭsidis la tablon, tri mezagaj viroj kaj virino apenaŭ trapasinta sian plenforman ceftempon.

"Mia kara vidvino, vi estas carma!" ekkriis Kolonelo Kiligruo, kies okuloj fiksigardis sian vizagon dum la tieaj agombroj forflugis same kiel malhelo el karmezina tagigo.

La bela vidvino konsciis, pro jam longa sperto, ke la komplimentoj de Kolonelo Kiligruo ne ciam bazigas sur sobra vero. Tial ŝi starigis eksalte kaj alkuris la spegulon, ankoraŭ timante renkonti en ĝi la malbelan vizagon de maljunulino. Intertempe la tri sinjoroj kondukis en maniero pruvanta ke Juneco-Fonto posedis ebrigiĝajn kvalitojn; escepte, kompreneble, se ilia spirita gajeco estis nur malpeza kapturnigo kaŭzita de la subita forigo de multjara agremo. La menso de S-ro Gaskojno preferis laŭsajne pritrakti politikajn temojn: ĉu pasint-, nun- aŭ estonttempajn, ne facilis ekscii, ĉar jam dum kvindek jaroj la samaj ideoj kaj frazoj laŭmodis. Foje li klake elparolis plengorgajn frazojn pri patriotismo, nacia gloro kaj civitanaj rajtoj. Aliffoje li murmuris dangerajn, en ruza kaj priduba frustrado, tiel singarde ke ĉe lia propra konscienco apenaŭ sukcesis kapti la sekreton. Ceterfoje li parolis kun zorgo mezuritaj emfazoj kaj en profunde cedema tono, iom kvazaŭ imperiestra oreldo auskultus liajn bonekvilibritajn frazerojn. Intertempe Kolonelo Kiligruo kantacis gojan botelkanton, sonigante sian glason samritme kun la refreno, dum lia rigardo vagadis en la direkto al la plenfigura persono de Vidvino Vajkerlio. Aliflanke de la tablo S-ro Medborno okupigis pri matematika kalkulado strange intermiksitaj kun propono provizi Indonezion per glacio, jungante balenaron al polusaj glacimontoj.

Rilate al Vidvino Vajkerlio, ŝi staris ĉe la spegulo, riverencante kaj falsridetante antaŭ sia imago, ĝin salutante kiel amikino kiun ŝi amis pli kare ol la tutan mondon. Ŝi alproksimigis la vizagon sovpoze apud la vitron, dezirante ekscii ĉu jam de longe memorata falto aŭ korvopiedaĵo verfakte malaperis. Ŝi kontrolis ĉu la negaĵo tiel nepre forandigis el ŝia hararo ke ŝi ekrajtos flankenjeti la antikvan capon. Finfine, fortunigante viglamove, ŝi alvenis iom dancpase la tablon.

"Mia kara multaga doktoro," ŝi ekkriis, "bonvolu min provizi per plua glaso!"

"Certege, mia kara sinjorino, certege!" respondis la afabla doktoro. "Vidu, mi jam replenigis la glasojn."

Jen efektive staris la kvar glasoj, ĝisrande plenaj je tiu mirinda akvo, kies delikata sprucaĵo, dum ĝi foreferveskis de sur la surfaco, aspektis kiel la tremanta briletado de diamantoj. La suno preskaŭ finsubigis pro kio la cambro pli malheligis ol iam. Sed milda lunaspekta grandiozo brilegis el la vazo kaj alfiksigis egalpotence sur la kvar gastojn kaj la respektindan figuron de la doktoro. Sur altapogila, komplekse cizita, kverkoligna fotelo tiulasta sidis kun griza digno kiu taugintus al tiu sama Patro Tempo kies potencon neniu krom la nuna ceestantaro iam kontraŭstaris. Ĉe dum ili trinkegis la trian glasplendon da Juneco-Fonto-akvo, preskaŭ mirigis ilin la aspekto de lia mistera vizago.

Tamen en la sekvinta momento gojiga ekfluego da juna vivo trafluis kuglohaste iliajn vejnojn. Nun ili enestis la felican ceftempon de juneco. Ago, kun ŝia mizera sinsekvo da zorgoj, malfelicioj kaj malsanoj, memorigis nur kiel genega songo el kiu ili goje vekigis. La fresa glaceo de la animo, tiel frue perditaj, kaj sen kiu la alternaj scenoj de la mondo estintus nur galerio da paligintaj pentraĵoj, denove jetis sian sorcon sur iliajn ciumajn eblecojn.

"Ni estas junaj! Junaj ni estas!" ili kriadis gojege.

Juneco, same kiel maljuneco, forvisis la forte distingajn trajtojn de mezago kaj samaspektigis ilin ciumajn. Ili estigis aro da gajaj junuloj, preskaŭ frenezigitaj per la gojega petolemo de siaj malmultaj jaroj. La plej

rimarkinda rezulto de ilia gajeco estis ekemo primoki la feblecon kaj kadukecon de kiuj ili estis tiel lastatempe viktimoj. Ili ridis laute pri siaj pasintmodaj vestaĵoj: la largbaskaj jakoj kaj klaphavaj vestoj de la junaj viroj kaj la antikvaj capo kaj robo de la floriganta junulino. Unu el ili trairis la plankon lampase kiel podagra avo. Alia metis paron da okulvitroj rajdpoze sur la nazon kaj sajnigis studegi la nigraliterajn pagojn de la magilibro. Tria sidigis sur fotelon kaj penadis imiti la respektindan dignon de D-ro Hejdegero. Tiam ciuj ekkriis gojege kaj cirkausaltadis en la cambro. Vidvino Vajkerlio--se oni rajtas nomi vidvino tiel fresaspektan fraulinon--alvenis saltetpase la seĝon de la kuracisto, elmontrante kaprican gojon sur sia rozkolora vizago.

"Doktoro, kara maljuna animulo," si ekkriis, "starigu kaj dancu kun mi!" Tiam la kvar novjunuloj ekridis ec pli laute, pensante kiel stranga figuro farigos la kompatinda maljuna kuracisto, kundanconte.

"Bonvolu min pardoni," respondis la kuracisto mallaute. "Mi estas maljuna kaj reumata kaj jam finigis antaŭ multaj jaroj mia dancpova epoko. Sed iu ajn el tiuj gajaj junaj sinjoroj felicigos ekrajtonte danci kun tiel bela partnerino."

"Dancu kun mi, Klarino!" ekkriis Kolonelo Kiligruo.

"Ne, ne, estu mi sia partnero!" respondis laŭvoce S-ro Gaskojno.

"Si promesis edzinigi kun mi antaŭ kvindek jaroj!" kontraukriegis S-ro Medborno.

Ciuj kunigis cirkau si. Unu kapteprenis avide siajn du manojn. Alia cirkaubrakis unumane sian talion. La tria plongigis manon en la glaceajn buklojn amasigintajn sub la vidvina capo. Rugigante, anhelante, luktante, riprocetante, ridante, dum sia varma spirado ventumis laŭvice ciun vizagon ilian, si strebis sin liberigi, tamen restis en ilia triobla cirkaubrakilo. Neniam vidigis pli vigla bildo pri junula rivaleco, kun sorca beleco kiel venkopremio. Tiomalgraue, pro stranga vidtrompado, kazuza per la malhelco de la cambro kaj la malnovtempaj vestaĵoj kiujn ili daŭre surportis, raportigas ke en la spegulo reflektigis la figuroj de tri maljunaj, grizharaj, velkintaj avoj konkurantaj ridindege por la magra malbeleco de srumpinta avino.

Tamen ili estis junaj. Tion pruvis iliaj avidaj pasioj. Ardigite gis frenezigo per la koketado de la knabino-vidvino kiu nek cedis nek malcedis siajn favorojn, la tri rivaloj komencis intersangi minacajn rigardojn. Sen liberigi la belan premiulinon, ili atakis feroce la kolon unu de la alia. Dum ili batalis tien kaj reen, la tablo renversigis kaj la vazo rompigis en mil pecetojn. La trezorvalora Juneco-Akvo fluis en brila likvajrubando trans la plankon, malsekigante la flugiletojn de papilio maljuniginta en la malpliigo de somero kaj surteriginta tie por morti. La insekto papiliumis malpeze tra la cambro kaj sin komfortigetis sur la negkoloran kapon de D-ro Hejdegero.

"Bonvolu, bonvolu, sinjoroj! Mi petu, S-rino Vajkerlio!" emfaze diris la kuracisto. "Mi devas kontrauprotesti tiun tumulton."

Ili staris senmove kaj tremetis, sajnante sperti la senton ke Griza Tempo ilin revokas el ilia sunbrila juneco por ilin rekonduki profundege en la malvarman kaj malhelan valon de multago. Ili rigardis D-ron Hejdegeron kiu sidis en sia tajlita fotelo, tenante en la mano la duonjarcentan rozon kiun li savis de inter la eroj de la rompiginta vazo. Responde al lia mangesto, la kvar tumultintoj residigis, kaj ege bonvole car, malgrau ilia juneco, iliaj jusaj violentaj penadoj ilin ege lacigis.

"La rozo de mia kompatinda Silvino!" ekkriis D-ro Hejdegero, tenante la floron sub la lumo de la sunsubigaj nuboj. "Sajnas ke gi velkas denove."

Kaj tiel okazis. Ec dum la kunvenintoj gin spektadis la rozo daŭre srumpis, gis farigi tiel seka kaj rompebla kiel tiam kiam la kuracisto unue gin jetis en la vazon. Gin skuante, li forfaligis la kelkajn akvoglobetojn alkrocigintajn al ties petaloj.

"Mi amas gin tiel kare en tia kondico kiel en ties rosa freseco," li komentis, premante la velkintan rozon kontraŭ siajn velkintajn lipojn. Dum li parolis, la papilio falis tremetante de sur la negkolora kapo de la kuracisto gis la planko.

Liaj gastoj tremetis denove. Stranga malvarmo--cu korpa, cu spirita, ili malcertis--invadis ilin ciujn, iom post iom, kvazau rampante. Ili sin rigardis unu la alian kaj fantaziis ke ciu efemera momento forbalaas unu el iliaj junecaj carmoj, postlasante profundigantan falton tie kie antaŭe estis nenia. Cu temis pri iluzio? Cu la sangoj de ilia tuta vivtempo kunpremigis en tiel mallongan tempospacon kaj cu ili nun sidis, denove kvar multaguloj, kun sia maljuna amiko, D-ro Hejdegero?

"Cu ni tiel baldaŭe denove maljunigis?" ili ekkriis morne.

Kaj efektive, tiaĵo okazis. La Juneco-Akvo disponis virton ec pli efemeran ol tiun de vino. Foreferveskis la deliro kiun gi antaŭe estigis. Jes ja, denove ili maljunis! Kun tremetanta impulso elmontranta sian virinecon, la maljunulino kunigis antaŭvizege siajn senkarnajn manojn, dezirante ke la cerkokovrilo fermigu super gi se maleblas ke gi ne plu restu bela.

"Jes, geamikoj! Denove vi maljunas," diris D-ro Hejdegero. "Kaj jen! la Juneco-Akvo elcerpigas surgrunde. Tamen mi ne bedaŭras gian forpason. Se la fonto sprucegus antaŭ mia dompordo mem, mi ne klinigus por lavi miajn lipojn en gi. Ne, ec se ties deliro daŭrus ne momentojn, sed jarojn. Tia estas la leciono kiun vi lernigis al mi!"

Sed la kvar geamikoj de la kuracisto nepre ne lernigis tian lecionon al si. Ili tuj elektis ekpilgrimadi al Florido kaj trinkadi tie--matene, tagmeze kaj nokte--Juneco-Fonto-akvon.

LA NIGRA VUALO DE LA PASTORO

La sakristiano staris sur la antaŭpordo de Milfordo-kunvendomo, vigle provtoretante la sonorilsnuron. La multaguloj de la vilago alvenis klinigpoze lau la strato. Brilvizagaj geknaboj kapriolis goje apud siaj gepatroj au imitis pli seriozan pasritmon, prikonsciante la dignon de siaj dimancaj vestaĵoj. Netigitaj frauloj direktis laŭflankajn rigardojn al la belaj fraulinaj, ekopiniantes ke la dimanca sunlumo ilin beligas ec pli altgrade ol en dumsemajnaj labortagoj. Kiam la homamaso plejparte jam atingis la antaŭpordon, la sakristiano komencis sonigi la sonorilon, fiksrigardante la pordon de Lia Pastora Mosto Hupero. La unua ekvido pri la persono de la kleriko estus la signalo ke la sonorilo cesu funkcii.

"Sed kion bona Pastoro Hupero portas survizage?" ekkriis mirege la sakristiano.

Ciuj audintoj tuj returnigis kaj ekvidis la personon de S-ro Hupero, alvenantan malrapidpase kaj mediteme en la direkto al la kunvendomo. Komunakorde ciuj ekstremis, pli mirigite ol se fremda kleriko alvenus anoncantes sian celon senpolvigi la kusenojn de la predikejo de S-ro Hupero.

"Cu vi certas ke estas nia pastoro?" demandis al la sakristiano Bonulo Grejo.

"Sed certege estas bona S-ro Hupero," respondis la sakristiano. "Li estis intersangonta predikejojn kun Pastoro Suto de Vestburgo. Tamen hieraŭ Pastoro Suto sendis mesagon al li pardonpetantan pri lia devo fari funebran predikon."

Eble sajnas malgranda la kauzo de tiom da mirego. S-ro Hupero, gentlemana viro de cirkau tridek jaroj, kvankam ankoraŭ fraulo, estis vestita kun deca klerika bonordo, kvazau zorgema edzino amelintus lian kolumon kaj forbrosintus la semajnan polvon de sur lia dimanca kompleto. Lia aspekto elmontris ununuran mirindajon. Volvite cirkau lia frunto kaj pendante antaŭ lia vizago tiel malsupre ke lia spirado gin tremigis, nigra vualo kasis la trajtojn de S-ro Hupero. Vidite de pli proksime, gi sajnus konsisti el du krepfaldajoj entute

kovrantaj lian vizagon krom la buso kaj la mentono sed versajne ne interrompantaj lian vidkampon, nur malheligantaj sendube ciujn vivajn kaj senvivajn estajojn. Surportante antaŭvizage tiun mornan ombrilon, bona S-ro Hupero daŭre antaŭenpromenis, malrapid- kaj trankvilpase, iom klinigante, rigardante la teron, same kiel okazas ĉe abstraktatemaj pensantoj, tamen afable kapsalutante tiujn pregejanojn siajn ankoraŭ atendantajn sur la antaŭkunvendoma stuparo. Tiel forte miregis tiuj lastaj tamen ke apenau ili agnoskis la saluton.

"Mi ne sukcesas kredi ke la vizago de bona S-ro Hupero kasigas malantau tiu krepopeco," diris la sakristiano.

"Ne placas al mi la afero," murmuris maljunulino dum ŝi eniris lampase la kunvendomon. "Li sin aliigis, nur kasinte la vizagon, en hororajn."

"Nia pastoro frenezisigis!" ekkriis Bonulo Grejo, lin postsekvante trans la sojlon.

Onidirado pri ia neklarigebla fenomeno jam antaŭiris S-ron Huperon en la kunvendomon kaj estigis grandan movigadon inter la pregejanoj. Nur malmultaj sukcesis daŭre antaŭenrigardi dum la plejmulto preferis turni la kapon pordodirekten. Multaj ekstarigis kaj returnigis duoncirkle. Pluraj knabetoj surgrimpis la segojn, tiam regrimpis malsupren kun horora bruego. Estigis generala maltrankvilo, susurado de virinroj kaj subsega movado de virpiedoj, multe malakordante kun tiu silenta bonordo devanta akompani la eniron de la pastoro. Sed S-ro Hupero sajnne ne rimarki la perturbigon de siaj samreligianoj. Li eniris kun preskaŭ sensona paso, klinetis la kapon al la ambaŭflankaj sidbenkoj, riverencis preterpasante sian plej agan pregejanon, grizharan praavon sidantan sur meztraireja fotelo. Strange estis rimarki kiel malrapide tiu respektinda viro konsciis pri malkutimajo en la aspekto de sia pastoro. Li sajnne ne partopreni plenkonscie la generalan miregon gis kiam S-ro Hupero laŭgrimpis la stuparon kaj sin elmontris en la predikejo vizag--al--vizage, krom pri la nigra vualo, kun sia pregejanaro. Tiun misteran emblemon li neniam fortiris. Ĝi sanceligis kun lia konstantritma spirado dum li laŭlegis la psalmon. Ĝi pendigis sian malhelon inter li kaj la sankta pago dum li deklamis la elektitajn Bibliajn eliraĵojn. Dum li pregis la vualo kuis peze sur lia suprenlevita vizago. Ĉu li celis tiun kasi antaŭ la timiga Estajo kiun li alparolis?

Tiel forta estis la efiko estigita de tiu simpla krepopeco ke pli ol unu malsolidnerva virino devis eliri la kunvenejon. Eblas tamen ke la palvizagaj kultanoj estis preskaŭ tiel timiga vidajo al la pastoro kiel la nigra vualo al ili.

S-ro Hupero konatigis kiel bona, sed ne energia, predikisto. Li entreprenis survoĵigi siajn pregejanojn Ciel-direkten pere de mildaj konvinkaj influoj anstataŭ ilin alpelii tien pere de Sankta-Vortaj tondraĵoj. La prediko kiun li nun deklamis distingigis pro la samaj stilaj kaj manieraj trajtoj kiel la kutimaj ekzemploj de lia predikeja oratorado. Tamen estis io, ĉu en la sentemeco de la diskurso mem, ĉu en la imago de la auskultantoj, kiu faris ĝin la plej potenca parolado kiun ili iam audis eliri la pastoraĵajn lipojn. Tinkturetis ĝin, iom pli malhele ol kutime, la milda malĝojo de la temperamento de S-ro Hupero. La temo pritraktis sekretan pekadon kaj tiujn malfelicajn misterojn kiujn ni kasas al niaj plej proksimaj kaj plej karaj kunvivantoj kaj kiujn placas al ni kasi al nia propra konscio, ĉe forgesante ke la Cioscianto scipovas ilin malkovri. Li kvazau spirprovizis siajn vortojn per subtila potenco. Ĉi auskultanto, la plej senkulpa knabino, la plej malmolkora viro, opiniis ke la predikanto alvenis ilin stelpase, malantau sia terura vualo, kaj malkovris ilian hamstritan provizon da korpa aŭ mensa pekado. Multaj etendis surbruste siajn interfalditajn manojn. La dirado de S-ro Hupero ampleksis nenion teruran. Almenaŭ, enestis ĝin nenia perforto. Tamen, reage al ĉi vibroso de lia malĝojo voko, la auskultantoj ekremetis. Ilian miron akompanis senpeta patoso. Tiel forte la auskultantoj sentis malkutiman econ ekaktivigi en sia pastoro ke ili sopiris al ventospireto povonta flankenblovi la vualon, preskaŭ kredante ke ĉi-malantaŭe malkovrigos nekonata vizago, kvankam formo, gesto kaj voko apartenas al S-ro Hupero.

Je la fino de la Di-servo la pregejanoj eliris haste kaj kun maldeca senordo, avide dezirante transsciigi sian ĝis tiam briditan miron, sentante malpezigi siajn spiritojn en la tuja momento post kiam ili ne plu vidis la nigran

vualon. Iuj kunigis en malgrandaj cirkloj, sin premante unu kontraŭ la alian, samtempe ke kunkapige iliaj busoj vigle flustradis. Aliaj hejmeniris solapersonone, envolvite en silenta meditado. Ceteraj parolis laute, profanante la Sabatan tagon per pompa ridado. Kelkaj sancelis siajn sagemajn kapojn, sugestante apartan scipovon penetri la misteron. Unu-du el ili asertis ke nepre ne temas pri mistero sed pri la okuloj de S-ro Hupero, bezonantaj sirmilon pro malbona vidkapablo okazigita per la uzado de noktomeza lampo. Post iom da tempo elvenis ankau bona S-ro Hupero, malantau sia pregejanaro. Turnante sian vualitan vizagon de unu grupo al alia, li elmontris taugan respekton al la grizharuloj, salutis la mezagulojn kun bonkora digno kiel amiko kaj spirita gvidanto, agnoskis la junulojn kun miksaĵo da aŭtoritato kaj amo, kusigis la manojn sur la kapojn de la infanoj por ilin beni. Tiel li kutimis agi ciam en la Sabata tago. Strangaj kaj konsternitaj rigardoj rekompencis lian gentilecon. Neniu, kontraŭe al pasintokaze, deziris sin honorigi kunpromenante ceflanke de la pastoro. Maljuna bienulo Saundero, sendube pro hazarda memorpaneo, forgesis inviti S-ron Huperon al sia tablo kie antaŭe la estimata kleriko kutimis beni la mangon preskau ciun dimancon ekde sia postenigo ce la pregejo. Li revenis tial al la pastordomo kie, malfermante la pordon, li turnis la kapon en la direkto al la pregejanoj, kiuj ciuj lin fiksrigardis. Malgoja rideto briletis malklare de malantau la vualo, flagretis cirkau lia buso, glimetus dum li malaperis.

"Kiel strange," diris virino, "ke simpla nigra vualo, samspeca kiel virina capelvualo, povus sur la vizago de S-ro Hupero farigi tia terurajo!"

"Io certe malbonfartas en la menso de S-ro Hupero," asertis sia edzo, la vilaga kuracisto. Sed la plej stranga trajto de la afero estas la efeko kiun estigas tiu kaprico ec ce seriozmensulo kiel mi. La nigra vualo, kvankam gi kovras nur la pastoran vizagon, trudas sian influon al lia tuta persono kaj fantomaspektigas lin de kapo al piedo. Cu vi ne spertas la saman senton?"

"Verfakte, jes!" respondis la virino. "Kaj mi ja ne konsentus soligi kun li intersange de la tuta mondo. Mi scivolvas cu li ne timas soligi kun si mem?"

"Viroj foje tielas," diris sia edzo.

La posttagmeza Di-servo okazis en similaj cirkonstancoj. Je ties fino sonorilo anoncis la funebran ceremonion de juna virino. La parencoj kaj amikoj jam kunigis en la domo kaj la malpli intimaj konatoj staris disloke antaŭ la pordo, priparolante la bonajn kvalitojn de la mortinto, kiam interrompis ilian paroladon la apero de S-ro Hupero, daŭre kovrata de sia nigra vualo, kiu tamen estis nun konvena emblemo. La kleriko enpasis la cambron kie elmontrigis la kadavro kaj antaŭenklinigis super la cerko, dironte lastan adiaŭon al sia forpasinta pregejano. Dum li klinigis, la vualo pendis vertikallinie ekde lia frunto, rezulte de kio, se siaj palpebroj ne jam gisciameterne fermigis, eble la morta fraulino povintus vidi lian vizagon. Cu S-ro Hupero antaŭtimis sian rigardon kaj pro tio ekretenis hastamane la nigran vualon? Pregejanino spektinta la intervjuon inter mortinto kaj vivanto ne hezitis aserti ke, en la momento kiam la klerikaj trajtoj malkovrigis, la kadavro iom tremetis, susurigante la mortotukon kaj muslinan capon, kvankam la vizago konservis la trankvilon de la morto. Superstica maljunulino estis la sola persono vidinta tiun fenomenon. Post la cercovizito S-ro Hupero enpasis la cambron de la lamentantoj, kaj de tie aliris la stuparsupron por tie eldiri la funebran pregon. Tenervorta kaj korafekcia prego gi estis, plena je malgojo, tamen tiel saturite de cielaj esperoj ke muziko de paradiza harpo, tangita far fingroj de mortintoj, sajnjis audigeti inter la plej malfelicaj eldirtonoj de la pastoro. La auskultantaro tremis, kvankam ili komprenis lin nur malklare kiam li pregis ke ili kaj li mem kaj la tuta homaro estu pretaj, same kiel li certis ke la mortinta junulino jam pretis, por tiu timiga horo iun tagon forkaptonta la vualon de antaŭ iliaj vizagoj. La cercoportantoj eliris pezpase kaj la lamentantoj postsekvis, malgojigante la tutan straton, mezvoje inter la antaŭenirinta mortinto kaj S-ro Hupero, postveninta kun lia nigra vualo.

"Kial vi malantaŭenrigardas?" diris promenanto al sia kunpromenanto.

"Mi fantaziis," si respondis, "ke la pastoro kaj la animo de la fraulino kuniras man-en-mane."

"Ankau mi, kaj en la sama momento," diris la alia.

Tiun nokton la plej belaspekta homparo de vilago Milfordo estis geedzigonta. Kvankam taksite kiel melankoliulo, S-ro Hupero estigis por tiaj okazoj serenon felicon ofte instigantan simpatian rideton ce la kunfestantoj kiuj malaprobintus pli viglan gojigon liaflankan. Nenia kvalito de lia karaktero pli alte amigis lin ol tiu. La gastaro atendis malpacience lian alvenon, esperante ke nun jam disipigis la stranga miro amasigita cirkau li dum la tago. Ne rezultis tiajo tamen. Kiam S-ro Hupero alvenis la unua vidajo kiun ilia rigardo surfalis estis la sama, horora, nigra vualo jam antaue des pli malgojiginta la funebran ceremonion kaj nun auguranta por la geedzigo nur malbonfarton. Tia estis gia tuja efekto sur la gastojn ke sajnus malheligi la lumon de la kandeloj nubo elruliginta krepuskamaniere de malantau la nigra krepo. La geedzigo ekstarigis antau la pastoro. Sed la malvarmaj fingroj de la novedzino tremetis en la tremanta mano de la novedzo. Pro sia mortaspekta palo la gastoj cirkauflustre hipotezis ke eliris sian tombon por edzinigi la fraulino entombigita antau kelkaj horoj. Se iam alia geedzigrilo tiel mornis, estis devige tiu fama ceremonio kies festosonorilo sangigis en mortoanoncilon. Post finevoluigi la ceremonion, S-ro Hupero lipenlevis glason da vino kaj voce deziris felicon al la novgeedzoj kun sinsekvo da milde amuzaj eldiraĵoj devontaj heligi la mienojn de la gastoj, kvazau per gajeta fajreĵa lumeto. En tiu momento, ekvidinte sian figuron en la spegulo, la pastoro sentis en sia spirito la saman hororon per kiu la nigra vualo jam superversis ciujn aliajn gastojn. Lia korpo tremetacis, liaj lipoj blankigis, li terendisversis la ankoraŭ ne gustumitan vinon kaj forkuris en la malhelon. Ankau Tero surportis propran Nigran Vualon.

La sekvintan tagon la tuta vilago Milfordo priparolis preskau nenion krom la nigra vualo de Pastoro Hupero. Tio, kaj la mistero kasata malantau gi, disponigis diskutadtemon al konatoj renkontigantaj sur la strato kaj al dommastrinoj interklacantaj tra siaj malfermitaj fenestroj. Gi estis la unua novaĵo kiun la drinkejestro anoncis al siaj klientoj. La geknaboj pribabiladis gin survoje al la lernejo. Iu imitema impertinentuleto kovris la vizagon per malnova nigra naztuko kaj tiel timigis siajn kunludantojn ke li timigis ankau sin gis preskaŭa frenezigo fontinta el lia sercemeco.

Mirinde estis ke el ciuj klacemuloj kaj malrespektemuloj de la paroho neniu kuragis starigi al S-ro Hupero la simplan demandon, kial li tiel agas? Antaue, kiam ajn estigis inter la pregejanoj la plej eta okazo starigi tiajn demandojn, neniam konsilantoj mankis kaj neniam li malkonsentis kondukti laŭ iliaj jugoj. Se iam li eraretis, tio okazis pro tiel doloriga grado da malmemfido ke ec la plej mildavorta malaprobo lin igis konsideri la koncernan sengravajon kiel krimon. Tamen, kvankam bone konante tiun komplezan debilecon, nenia aparta parahano elektis pritrakti la nigran vualon kiel temon por amika protestado. Estis sento de timigo, nek malkase agnoskita nek zorge kasita, kiu instigis ciun respondecigi ciun alian gis tiam kiam finfine necesis sendi al S-ro Hupero pregejan delegacion devigitan pridiskuti la misteron kun li antau ol gi ekskandaligu. Neniam ambasadarulo tiel malbone plenumis siajn devojn. La pastoro ilin akceptis kun amika gentileco, sed silentigis post kiam ili sidigis, lasante entute al siaj vizitantoj la sargon anonci sian gravan celon. La temo, ni rajtas supozi, suface evidentis. Jen estis la nigra vualo cirkauiranta la frunton de S-ro Hupero kaj kasanta ciun vizagtraĵon super lia trankvila buso sur kiu fojfoje ili sukcesis percepti la brileton de malgoĵa rideto. Tamen la krepopeco, laŭ ilia imago, sajnus antaŭpendi lian koron, simbolo pri timiga sekreto inter li kaj ili. Se la vualo flankenjetigus, eble ili gin priparolus libere, sed ne antau tio. Tial ili sidis dum longa tempo, sen paroli, konfuzite, kaj fortunigante maltrankvile el la perceptokampo de S-ro Hupero, kies okuloj sajnus, laŭ ilia supozo, fiksigi sur ili kun nevidebla rigardo. Finfine la deputitoj revenis embarasite ce siaj elektintoj, jugante la aferon tro grava por ke gin pritraktu reprezentantaro malpli altranga ol ciupregeja konsilio, au ec eble, laubezone, generala sinodo.

Estis en la vilago tamen unu persono kiun ne trafis la miro trudita al ciuj aliaj far la nigra vualo. Kiam la deputitoj revenis sen klarigo au ec sen esti kuraginta peti klarigon, si, kun la trankvila energio de sia karaktero, decidigis forpeli la strangan nubon sajnantan amasigi cirkau S-ro Hupero en ciu momento pli malhele ol antaue. Kiel lia promesita edzino si rajtis ekscii kion kasas la nigra vualo. Okaze de la unua vizito de la pastoro tial si malfermis la temon kun senpera simpleco kiu plifaciligis la taskon kaj por li kaj por si. Post kiam li sidigis, si fiksas sian rigardon konstante sur la vualon sed neniel perceptis en gi la timigan

malgojon tiom miregigintan la pregejaron. Gi estis ordinara duobla krepfaldajo pendanta ekde lia frunto gis la buso kaj iom moviganta lau lia spiradritmo.

"Ne," si diris plenvoĉe kaj ridetante, "enestas tiun krepopecon nenio terura, krom tio ke gi kasas vizagon kiun ciam placas al mi rigardi. Venu, bonsinjoro, permesu ke la suno ekbrilu de malantau la nubo. Unue, formetu vian nigran vualon. Tiam diru al mi kial vi gin surmetis."

La rideto de S-ro Hupero briletis malklare.

"Alvenos la horo," li diris, "kiam ciuj ni forjetos niajn vualojn. Bonvolu ne malaprobu, tre kara amikino, ke gis tiam mi daure surportu tiun-ci krepopecon."

"Ankau viaj vortoj konsistigas misteron" respondis la juna fraulino. "Almenau formetu la vualon de antau ili."

"Elizabeto, tion mi faros," li diris, "gis la limo rajtigita de mia juro. Eksciu, tial, ke ci-tiu vualo estas signo kaj simbolo, kaj estas mia devo gin surporti ciam, kaj en helo kaj en malhelo, kaj en soleco kaj antau la rigardo de homamasoj, kaj kun fremduloj kaj kun konataj geamikoj. Nenia vivanta okulo vidos gin fortirigi. Necesas ke tiu-ci morna sirmilo apartigu min disde la mondo. Ec vi, Elizabeto, neniam rajtos eniri malantau gi."

"Kiu malfeliciga aflikto surfalis vin," si petis serioze, "por ke vi tial gis ciam malheligu viajn okulojn?"

"Se gi estas simbolo pri lamentado," respondis S-ro Hupero, "mi havas, sendube same kiel la plejmulto el homoj, malgojojn suface malhelajn por rajtigi ke nigra vualo reprezentu ilin."

"Sed kio okazos se la mondo ne konsentos kredi ke viaj malgojoj devenas el senkulpa fonto?" insistis Elizabeto. "Kvankam vi estas amata kaj respektata, povus estigi oniflustrajoj proponantaj ke vi kasas vian vizagon pro konscio pri sekreta pekado. Honore al via sankta posteno, forigu tian skandalajon!"

Siaj vangoj rugigis dum si aludis la naturon de la onidirajoj jam cirkaurantaj en la vilago. Sed la mildeco de S-ro Hupero ne lin forlasis. Li ec ridetis denovegi estis tiu sama malfelica rideto havanta ciam la aspekton de malklara lumbrileto elvenanta la malantauvualan malhelon.

"Se mi kasas la vizagon pro malgojo, estas sufica kauzo," li respondis simplamaniere. "Kaj se mi gin kasas pro sekreta peko, kiu homo ne povus agi same?"

Kaj per tiu milda sed nesuperebla obstino li rezistis al ciuj petegoj siaj. Longan tempon Elizabeto sidis senparole. Dum kelkaj momentoj si sajnis perdigi en meditado, konsiderante versajne kiujn novajn rimedojn necesas utiligi por eltiri sian fiancon el tiel malhela fantazio kiu, se gi ne havis alian signifon, estis eble simptomo pri mensa malsano. Kvankam si disponis pri pli stabila karaktero ol li, larmoj malsuprenruligis lau siaj vangoj. Sed subite, preskau tujege, nova sento anstatauis sian malgojon. Dum siaj okuloj fiksrigardis senpercepte la nigran vualon, eke, kiel krepusko pleniginta sen antaŭanonco la aeron, gijaj teruroj cirkaufalis sin. Si starigis kaj sin postenigis, tremante, antau li.

"Kaj tial cu finfine vi sentas tion?" li diris funebre.

Si respondis nenion sed kovris la okulojn permane kaj forturnigis por eliri la cambron. Li antaŭenhastis kaj mankaptis sian brakon.

"Paciencigu pri mi, Elizabeto!" li ekkriis arde. "Ne forlasu min, kvankam launecese ci-tiu vualo nin apartigu tie-ci surtere. Estu mia kaj de nun antaŭen estos nenia vualo sur mia vizago, nenia malhelo inter niaj animoj! Gi estas nur dumviva, ne dumeterneca vualo! Ho! vi neniel scias kiel soleca mi estas, kaj kiel timema, estante sola malantau mia nigra vualo. Ne forlasu min por ciam en ci-tiu mizera malhelo!"

"Levu nur unu fojon la vualon kaj enrigardu mian vizagon," diris si.

"Neniam! Tio ne povas okazi!" respondis S-ro Hupero.

"Tial adiaŭ!" diris Elizabeto.

Si eligis sian brakon de sub lia alprenon kaj malrapide foriris, paŭzante ĉe la pordo por estigi ununuran, longan, tremantan rigardon sajnantan preskaŭ penetri la misteron de la nigra vualo. Sed, malgraŭ sia malgoujo, S-ro Hupero ridetis, pensante ke, ĉe se la hororoj tiel ombre reflektataj de la vualo ne povis ne kontraŭstarigi en profunda malhelo du el la plej karemaj geamantoj, apartigis lin disde nepre feliĉo nur materiala emblemo.

Ekde tiu momento neniu entreprenis forigi la nigran vualon de S-ro Hupero nek ekscii, per senpera peto, la sekreton laŭsupoze kasatan de ĝi. Homoj pretendantaj superi popolajn antaŭjuĝojn ĝin konsideris kiel nur unu el tiuj malkomunaj emoj ofte miksigintaj inter la seriozaj agoj de viroj alie bonsencaj kaj ilin tinkturetintaj ĉiujn per sia aparta speco de frenezio. La popolamaso tamen ĵugis S-ron Huperon preterripa genanto. Li ne sukcesis promenadi laŭstrate kun iu ajn mensa trankvilo tiom li konsciis ke afablaj kaj timidaj homoj flanketurnigos por lin eviti dum alihumoraj homoj sin devigos sin ĵeti obstaklocele sur lian vojon. La malafableco de tiuj lastaj necesigis ke li rezignu pri sia kutima krepuskohora piedirado al la tombejo, ĉar kiam li sin apogis penseme sur la enirpordegon, ĉiam de malantaŭ la tombostonoj vizagoj spione rigardetis lian nigran vualon. Ĉirkaŭiris onidiraĵa fablaĵo laŭ kiu alpelis lin tien la fiksrigardoj de la mortintoj. Malgoujigis lin ĝisfunde de lia bonvola koro observi kiel la infanoj forflugis antaŭ lia alveno, interrompante siajn plej gajajn ludojn ĉe kiam lia melankolia figuro ekvidigis ankoraŭ fordistance. Ilia instinkta timego sentigis al li pli forte ol iu ajn alia kialo tion ke prelernatura hororo intertekstigis kun la fadenoj de la nigra krepo. Verdire, laŭ ĝenerala publika raportado, lia propra antipatio pri la vualo estis tiel granda ke li neniam volonte pasis antaŭ spegulo nek klinigis por trinki el trankvilsurfaca fonto por ke en ties paco sino li ne sin ektimigu. Tia konduto kredindigis la fluŭstradiraĵojn laŭ kiuj la konscienco de S-ro Hupero lin torturas pro iu granda krimo tro horora por ke li entute kasu ĝin au ĝin aludu alie ol malklare. Tial, de malantaŭ la nigra vualo, nuboj ruligis en la helan sunbrilon, dubasencaĵo pri peko au malgoujo kiu ĉirkaŭvolvis la kompatindan pastoron kaj malhelpis ke amo au kompato iam lin atingu. Oni diris ke fantomo kaj demono kunagis kun li tie. Kun internaj tremegoj kaj eksteraj teruroj li piediradis seninterrompe en ĝia ombro, palpsercante malhele en sia animo au spektante ekster si tra tiu perilo kiu malgoujigis la tutan mondon. Ĉe la senlega vento, laŭ onikredado, respektis lian timigan sekreton kaj neniam flankenblovetis la vualon. Tamen bonhomo S-ro Hupero daŭre ridetis malfeliĉe al la palaj vizagoj de la mondeca homamaso dum li preterpasis.

Inter ĉiuj siaj malbonaj influoj, la nigra vualo estigis tiun solan bonan rezulton: ĝi faris el ties portanto ege efika pastoro. Pere de sia mistera emblemo--ĉar ne estis alia saĵna kaŭzo--li farigis ege potenca viro super animoj angorantaj pro peko. Liaj konvertitoj ĉiam lin estimis kun aparta timego sia, afirmante, kvankam nur figure, ke, antaŭ ol li kondukis ilin al ĉiela lumo ili eniris ĉe li malantaŭ la nigra vualo. Efektive, ĝia malhelo scipovigis lin kompati ĉiujn senlumajn tendencojn. Morantaj pekintoj alvokis laŭvoĉe S-ron Huperon kaj malkonsentis finspiradi ĝis kiam li alvenis, malgraŭ tio ke kiam li antaŭenklinigis por flustri konsolajojn, ili ekstremitis pro la vualita vizago tiel intime alproksimiginta ilian. Tiaj estis la teruroj de la nigra vualo ĉe kiam la morto nudigis lian vizagon. Havante nur la malutilan ĉelon rigardi lian figuron, ĉar estis malpermesite ekvidi lian vizagon, fremduloj vojagis longajn distancojn por partopreni en la Di-servoj de la preĝejo. Sed multaj ne sukcesis forlasi la kunvendomon sen antaŭe ekstremiti! Foje, dum la estrado de Guberniestro Belĉero, la instancoj invitis S-ron Huperon deklami la elektopredikon. Kovrite de sia nigra vualo, li staris antaŭ la ĉefadministristo, la konsilio, kaj la reprezentantoj kaj estigis tiel profundan efekton ke poste la legproponojn de tiu ĵaro karakterizis la tuta malgoujo kaj la plena pieco de nia plej frua prapatra reĝo.

Tiunmaniere S-ro Hupero pasigis longan vivon; senriproca pri siaj eksteraj agoj, tamen envolvita en mornaj suspektoj; afabla kaj amema, tamen ne amata kaj iom timata; homo staranta aparte disde aliaj homoj, evitata kiam tiuj estas bonsanaj kaj feliĉaj, sed ĉiam alvokata por tiuj helpi en horoj de morta angoro. Dum la ĵaroj daŭre forpasis, fatigante siajn negojn sur lian zibelkoloran vualon, li akiris kromnomon inter ĉiuj Nov-Angliaj

pregejoj kiuj komunakorde lin nomumis Patro Hupero. Preskau ciuj komencepokaj pregejanoj liaj, estante jam mezagaj kiam li alvenis, nun delonge forpasis, forbalaite okaze de funebraj ceremonioj siaj. Unuan pregejanaron li havis en la pregejo, duan pli homabundan en la pregeja tombejo. Kaj nun, laborinte tiel malfruhore en la vesperon de sia vivo, kaj plenuminte sian laboron tiel altkvalite, bona Patro Hupero nun ekrajtis mallacigi.

Pluraj homoj videblis en la ombrita kandellumo de la mortocambro de la maljuna kleriko. Samsangajn parencojn li ne havis. Tamen ceestis la eventon la dece serioza, kvankam senemocia, kuracisto, dezirante nur mildigi la lastajn dolorojn de la paciento kiun li ne scipovis savi. Ankaŭ spektadis la scenon la diakonoj kaj ceteraj eminente piaj anoj de la pregejo. Aldone videblis Lia Pastora Sinjora Mosto Klarko, de Okcident-Vilago, juna kaj fervora religiulo haste alrajdinte tien por pregi apud la lito de la moranta predikisto. Partoprenis en la afero ankaŭ la flegistino, nenia komerce dungita servanto pri morto, sed virino kies trankvila kareco jam de longe dauris en sekreteco, en soleco, meze de la malvarmo de multago, kaj ne pereus ec en la mortohoro. Kiu ajn alia? Elizabeto! Kaj tie kulis sur la mortokuseno la jararblanka kapo de bona Patro Hupero, kun la nigra vualo ankoraŭ volvita ĉirkaŭ lia frunto kaj etendiganta malsupren sur lia vizago, kie gin movetis ĉiu laŭvice pli malfacila anhelo de lia febla spirado. Dum lia tuta vivo tiu krepopeco pendis inter li kaj la mondo. Gi lin apartigis disde feliciga frateco kaj virina amo kaj lin retenis en tiu plej malgoja el ĉiuj malliberejoj, lia propra koro. Kaj ankoraŭ gi kulis sur lia vizago, kvazaŭ por pliprofundigi la malhelon de lia senluma cambro kaj lin ombradi kontraŭ la sunbrilo de eterneco.

Ekde iom de tempo lia menso konfuzigis, swebante dubeme inter pasinteco kaj nuntempo kaj, intervale, antaŭenpasetante, kvazaŭ anticipe, en la malklarecon de la venonta mondo. Okazis febraj krizoj lin jetantaj de flanko al flanko kaj eroziantaj la malmulton da forto restanta al li. Sed en siaj plej konvulsiaj baraktoj, kaj en la plej fantaziaj kapricoj de sia intelekto, kiam nenia alia pensado konservis sian sobran influon, li daŭre kaj ege priatentis la nigran vualon por ke gi ne flankenglitu. Ec se lia mistifikita animo povintus forgesi, apud lia kuseno sidis fidela virino kiu konsentintus rekovri, kun fortunita rigardo, tiun multagan vizagon lastan fojon viditan de si en la beleco de plenvireco. Finfine la mortofrapita maljunulo kulis trankvile en la torporo de mensa kaj korpa ellacigo, kun neperceptebla pulsobatado kaj spirado kiu ade malfortigis escepte kiam longa, profunda kaj malkonstanta enspiro sajnigis antaŭanonci la forflugon de lia spirito.

La pastoro de Okcident-Vilago alproksimigis la litrandon.

"Estimata Patro Hupero," li diris, "alvenas la momento de via ekliberigo. Ĉu vi pretas por la formeto de la vualo kiu apartigas tempon disde eterneco?"

Patro Hupero respondis unue nur per febla kapmovigo. Tiam, eble timante ke oni malcertu pri lia voldiraĵo, li penadis paroli.

"Jes ja," li diris en malfortaj akcentoj, "mia laca animo atendas pacience ke tiu vualo estu forlevita."

"Kaj ĉu decas," reparolis Pastoro Klarko, "ke viro tiel pregema, tiel senkulpe ekzempla, sanktaga kaj sanktapensa laŭ la jugkapablo de ordinaraj homoj, ĉu decas ke pregeja patro postlasu sur sia memoro ombron sajnantan nigrigi tiel puran vivon? Mi petegas, kara estimata frato mia, ne permesu okazi tion. Bonvolu lasi vian triumfan aspekton gojigi nin dum vi iras al via rekompenco. Antaŭ ol suprenlevigu la eterneco-vualo, lasu min flankenjeti de sur via vizago tiun nigran surteran vualon!"

Kaj tiel parolinte, Pastoro Sinjoro Klarko antaŭenklinigis por malkasi la misteron de tiom da jaroj. Tamen, aplikante subitan energion mirigantan ĉiujn spektantojn, Patro Hupero eligis la manojn fulmrapide de sub la littukoj kaj premis ilin forte sur la nigran vualon, pretega lukti se la pastoro de Okcidenta-Vilago bonvolus kontraŭstari moranton.

"Neniam!" ekkriis la vualita kleriko. "Surtere, neniam!"

"Malhela maljunulo," responde ekkriis la timigita pastoro, "sargite per kiu horora peko via animo nun supreniras al sia finjugo?"

La spirado de Patro Hupero ekpulsegis. Gi klakadegis en lia gorgo. Per titana klopodo tamen, antaŭensovante la manojn grandageste, li kaptoprenis la vivon, retenis gin gis povi paroli. Li ekksidigis rektaspine sur la lito kaj tie restis en la cirkauantaj brakoj de la morto, dum la nigra vualo malsuprenpendis, terura en tiu lasta momento, meze de la kunigitaj hororoj de lia kompleta vivotempo. Tamen la febla, malgoja rideto, jam antaŭe tiel ofte vidite tie, sajnis nun ekbrileti el sia malklareco kaj lanti sur la lipoj de Patro Hupero.

"Kial vi tremas nur antaŭ mi?" li ekkriis, turnante la vualitan vizagon laŭ la cirklo da palvizagaj spektantoj. "Tremu ankaŭ unu antaŭ la alia! Ĉu viroj evitis min kaj virinoj min malkompatis kaj infanoj kriegis kaj forfugis nur pro mia nigra vualo? Kio, se ne la mistero kiun gi malklare simbolas, tiel hororigis tiun krepopecon? Kiam la amiko malkovros sian plej internan koron al sia amiko; la amanto al sia plej kara amantino; kiam la homaro ne vane forkauros antaŭ la rigardo de sia Kreinto, abomeninde hamstriante la sekreton de sia peko; tiam taksu min monstro pro la simbolo sub kiu mi vivis kaj mortas. Mi cirkaurigardas kaj jen! sur ĉiu vizago estas Nigra Vualo!"

Dum liaj auskultantoj forkauris unu disde la alia pro reciproka timego, Patro Hupero falis malantaŭen sur sian kusenon, vualita kadavro sur kies lipoj lantis febla rideto. Ili kusigis lin, ankoraŭ vualitan, en lian cerkon kaj lin alportis, vualitan kadavron, al la tombejo. Jam de multaj jaroj herbo kreskas kaj velkas sur tiu tombo. Musko superkreskas la tombostonon, la vizago de S-ro Hupero jam de longa tempo estas polvo. Sed daŭre hororigas la pensado ke gi polvigis sub la Nigra Vualo.

JUNA BONULO BRAUNO

Juna Bonulo Brauno eldomigis en la straton de vilago Salemo cirkau la krepuska horo. Tamen li paŭzis, post transiri la sojlon, kaj turnis la kapon malantaŭen por intersangi gisrevidan kison kun sia juna edzino. Kaj Fidulino, kiel tiulasta tauge nomigis, eligis sian belan kapon en la straton, lasante la venton ludi en la rozkoloraj rubandoj de sia capo dum si alvokis Bonulon Braunon.

"Karega karulo," si flustris, mallaŭte kaj iom malgoje, kiam siaj lipoj alproksimigis lian oreton, "mi petegas ke vi prokrastu vian vojagon gis la levigo de la suno kaj dormu hodiaŭnokte en via propra lito. Virinon solan tiel genas songoj kaj pensadoj ke foje si timas ek sin. Bonvolu lanti kun mi ĉi-nokte, kara edzo, el ĉiuj noktoj de la jaro."

"Mia amo kaj mia fido," respondis juna Bonulo Brauno, "el ĉiuj noktoj de la jaro ĉi-tiun nokton mi devas lanti for de vi. Mian vojagon, kiel vi gin nomas, foriran kaj revenan, mi devas plenumi inter la nuna horo kaj la sunlevigo. Ho, mia dolca, bela edzino de nur tri monatoj, ĉu vi povas jam dubi pri mi?"

"Tial Dio benu vin!" diris Fidulino kun la rozkoloraj rubandoj. "Kaj vi trovu ĉion en bonfarta stato kiam vi revenos!"

"Tiel estu!" ekkriis Bonulo Brauno. "Recitu viajn pregojn, kara Fidulino, kaj enlitigu je la krepusko. Tiel nenia geno vin atingos."

Tial ili dispartigis kaj la junulo sekvis sian vojagon gis kiam, preta cirkauri la angulon de la kunvendomo, li rigardis malantaŭen kaj vidis la kapon de Fidulino, lin daŭre postspektanta kun malgoja mieno, malgraŭ la rozkoloraj rubandoj.

"Kompatinda Fidulineto," li pensis, ĉar lia koro suferis. "Kia mizerulo mi estas, postlasante sin por entrepreni tian taskon! Aldone, si parolas pri songoj. Sajnis al mi, dum si parolis, ke geno elmontrigis en sia vizago, kvazaŭ songo jam avertis sin pri kiuspeca laboro mi devas plenumi ĉi-nokte. Sed ne, ne. Mortigus sin ekpensi

pri tio. Nu, si estas benita surtera angelino kaj post tiu-ci ununura nokto mi alkrocigos al siaj juvoj kaj sin postsekvos ĝis Paradizo."

Farinte tiun bonegan promeson pri la estonteco, Bonulo Brauno kredis rajti pli rapide aliri sian nunan malican celon. Li lauiris mornan vojeton malheligitan de la plej malgojigaj arboj de la arbaro kiuj apenau apartigis por lasi eniri la mallargan vojeton kaj tiam tuj poste refermigis. Cio estis kiel eble plej soleca. Kaj ciam enestas tian solecon tiu strangeco: ke la voĵaganto malcertas kiu povas kauri en kasejo malantau la sennombraj trunkoj au inter la dikaj superpendantaj branĉoj. Tial eblas ke, estigante solecajn pasojn, la voĵaganto povas tamen trapasi nevidatan homamason.

"Eble diabla Indiano staras en posteno malantau ĉiu arbo," diris al si Bonulo Brauno. Kaj li rigardetis timeme malantaŭen, aldonante: "Kion mi faru se la diablo mem starus ĉe mia kubuto?"

Dum lia kapo malantaŭen turnigis li preterpasis vojokurbigon. Kiam li rigardis denove antaŭen li ekvidis virfiguron, surportantan seriozan kaj decan vestaron, sidantan ĉe baze de maljuna arbo. La viro starigis en la momento de la alveno de Bonulo Brauno kaj antaŭenpromenis apud li.

"Vi malfruas, Bonulo Brauno," li diris. "La horlogo de malnova Sud-Preĝejo jam sonoradis dum mi trairis Bostonon kaj tio okazis antaŭ dek kvin plenaj minutoj."

"Fidulino iom retenis min," respondis la juna viro kun voko kiu tremetis pro la subita, kvankam ne entute neatendita, apero de lia kuniranto.

Krepusko nun regis profunde la arbaron kaj plej profunde tiun parton tra kiu voĵagis la du homoj. Lau ĉiuj videblaj indicoj la dua voĵaganto estis eble kvindekjara, apartenis saĝe al la sama socia rango kiel Bonulo Brauno, ĉe multe similis lin, kvankam eble pli pri mieno ol pri vizaga strukturo. Malgraŭ tio, observanto povintus supozi ilin patro kaj filo. Tamen, kvankam la pli aĝa vestigis tiel simple kiel la pli juna, kaj kondukis tiel simple, li havis nepriskribeblan aspekton de mondokonanto ne devanta embarasigi ĉe la mangtablo de la provincestro au la kortego de Reĝo Vilhelmo, se liaj aferoj lin tien alvenigus. La sola elstarajo de lia persono rajtanta nomigi mirinda estis promenadbastono aspektanta kiel granda nigra serpento tiel strange fabrikita ke ĝi saĝis preskaŭ tordigi kaj movigeti kiel serpento vivanta. Kompreneble, tiaĵo povintus esti okula trompaĵo estigita helpe de la malcerta lumo.

"Venu, Bonulo Brauno," kriis lia kunvoĵaganto. "Tio estas ege malhaste iradritmo por la komenca etapo de nia ekskurso. Alprenu mian bastonon se vi tiel baldaŭe lacigas."

"Amiko," diris la alia, anstataŭante sian malrapidan promenritmon per nepre haltu, "plenuminte mian pakton per nia ĉi-tiea renkontigo, mi nun celas reveni al mia devenpunkto. Mi spertas skrupulojn pri la koncerna afero."

"Ĉu vi tiel diras?" respondis la serpentbastonulo, ridetante apartaflanke. "Ni iom antaŭenpromenu tamen, kunrezonante dum la irado. Kaj se mi ne sukcesos vin konvinki, vi rajtos hejmenreveni. Ni ne ankoraŭ penetris multan distancon en la arbaron."

"Tro multan! Tro multan!" proklamis la bonulo, senkonscie ekpromenante. "Mia patro neniam eniris la arbaron por plenumi tian taskon nek lia patro antaŭ li. Ni estis kaj restas raso de honestaj homoj kaj bonaj Kristanoj ekde la tagoj de la martiroj. Kaj ĉu mi estu la unua el Familio-Brauno iam lauirinta ĉi-tiun vojon kun...?"

"Kun tia kompanio, ĉu vi volas diri?" diris la pli aĝa, interpretante la paŭzon de la pli juna. "Bone dirite, Bonulo Brauno! Mi konis vian familion tiel bone kiel iun ajn el la Puritanoj, kaj tio ne estas malmulte por diri. Mi helpis vian avon, la konstablon, kiam li vipbate antaŭenpelis la Kvakerinon tiel hastapase tra la stratoj de

Salemo. Kaj estis mi kiu havigis al via patro pecpin-tuberon, ekbruligitan ce mia propra fajrejo, por incendii Indianan vilagon okaze de Rego-Filipo-Milito. Ambau estis bonaj amikoj miaj kaj multajn placajn promenadojn ni kunfaris laulonge de ci-tiu vojeto kaj hejmenrevenis post noktomezo. Placus al mi amikigi kun vi por honori ilin."

"Se tio okazis konforme al via raportajo," respondis Bonulo Brauno, "mi miras ke ili neniam preparolis tiujn aferojn. Au tute kontraue, mi malmiras pri tio, konsciante ke la plej minimuma tiutema onidirajo ilin forpelintus el Nov-Anglio. Ni estas pregema gento kaj, aldone, bonfarema, kaj toleras nenian tiuspecan fiecon."

"Cu fieco, cu ne," diris la vojuganto kun la tordita promenbastono, "mi bone konatas tie-ci en Nov-Anglio. La diakonoj de multaj pregejoj trinkis kun mi la komunian vinon. La altranguloj de diversaj urboj min nomumis sia estro. La plejmulto el la anoj de Granda kaj Generala Tribunaloj apogas solide miajn celojn. La provincestro kaj mi, ankau--sed tiuj estas registaraj sekretoj."

"Cu tiajo povas esti?" kriegis Bonulo Brauno, fiksrigardante kun miro sian sengenan kunulon. "Malgrau tio, mi guas nenian rilaton kun la provincestro nek kun la konsilio. Tiuj havas proprajn kondutmanierojn kiu neniel estas reguloj por simpla kultivisto kiel mi. Sed se mi daure promenus kun vi, kiel mi povus toleri la rigardon de tiu bona maljunulo, nia pastoro, de vilago Salemo? Ho, lia voco tremegigus min kaj prediktage kaj prelektage."

Gis tiam la pli aga vojuganto auskultis kun deca seriozo sed nun eksplodridegis, senbride, tordigante tiel perforte ke lia serpentaspekta bastono sajnjs tordigi komplate.

"Ho, ho, ho!" li kriegis foje kaj refoje. Tiam, sin ekreginte: "Nu, Bonulo Brauno, daurigu, daurigu. Tamen bonvolu ne mortigi min pro ridado."

"Nu, por tuj finfermi la aferon," diris Bonulo Brauno, iomege urtikite, "ni konsideru mian edzinon, Fidulinon. Tio rompus sian karan koreton kaj antau kauzi tion mi preferus rompi la mian."

"Nu, se tio estu la kazo," respondis la alia, "jes ja, eksekvu ciarimede propran irvojon, Bonulo Brauno. Ec intersange kontrau dudek maljunulinoj kiel tiu lampasanta antau ni, mi ne konsentus ke Fidulino spertu iun ajn genon."

Dum li parolis, perbastone li indikis sur la vojeto inan figuron kiun Bonulo Brauno rekonis kiel ege pian kaj modelan sinjorinon lernigintan al li dum lia knabeco lian katekismion kaj restantan ankoraŭ lia morala kaj spirita konsilanto kune kun la pastoro kaj Diakono Gukino.

"Vere mirindege estas ke Gudino Klojso iradas tiel foren en la sovagejon dumnokte," li diris. "Sed kun via permeso, amiko, mi sekvu cirkauirantan flankvojeton tra la arbaro gis preteriri tiun Kristanan virinon. Ne konante vin, si povus eble demandi al mi kun kiu mi vojagas kaj kien mi iras."

"Tiel estu," konsentis lia kunvojuganto. "Vi cirkauiru traarbare dum mi restu survojete."

Respondkondute, la junulo flanketurnigis sen cesi rigardi tamen sian kunulon kiu antaŭeniris mallauptase lau la vojeto gis ekesti nur bastonlongan distancon for de la maljunulino. Si, intertempe, lauiris sian vojton kiel eble plej bone kun malkutima rapideco por tiel altaĝa virino, murmurante malklarajn vortojn--pregon, eble--dum la irado. La vojuganto etendis sian bastonon kaj tuis sian velkintan kolon per la serpentaspekta ekstremajo de la promenhelpilo.

"La diablo!" ekkriegis la pia maljunulino.

"Tial Gudino Klojso rekonas sian malnovan amikon, cu?" observis la voĵaganto, sin alfrontante kaj sin apogante sur sian tordigantan bastonon.

"Ho, laŭ la suma vero! Ĉu povas esta via Mosto?" kriis la bonvirino. "Jes ja, verfakte estas vi, kaj la preciza imago de mia antaŭa amiko, Bonulo Brauno, avo de la stulta hodiaŭa samnomulo. Sed ĉu via Mosto bonvolas tion kredi? Mia balailbastono strange malaperis, stelprenite, laŭ mia suspekto, far tiu penduminda sorcistino, Gudino Korĵo. Kaj, aldone, la afero okazis kiam mi jam estis sanktoleita per apisuko, kvinfolioĵo kaj akonito."

"Intermiksitaj kun bonega tritiko kaj graso de novnaskiginta bebo," diris la estaĵo havanta la formon de avo Bonulo Brauno.

"Ho, via Mosto konas la recepton," kriis la maljunulino, gakante laŭte. "Tial, kiel mi diris, estante preta por la kunveno kaj havante nenian cevalon por rajdi, mi decidigis piediri ĉar, laŭraporte, hodiaŭnokte ni akceptos en la komunumon bonan junulon. Sed nun via Mosto bonvolu disponigi min pri via brako kaj ni ambau alvenos tien fulmrapide."

"Tiaĵo ne povas okazi," respondis ŝia amiko. "Mi ne rajtas disponi vin pri mia brako. Sed ĵen alprenu mian bastonon, se vi deziras."

Tiel parolinte, li malsuprenĵetis ĝin antaŭ siaj piedoj kie, povas esti, ĝi ekanimigis, estante unu el la bastonoj kiujn ties posedanto antaŭe pruntedonis al la Egiptaj magoj. Pri tiu fakto tamen Bonulo Brauno neniel konsciis. Post kiam li tuj celenrigardis pro mirego kaj tiam denove terenrigardis, li vidis nek Gudinson Klojson nek la serpentobastonon, anstataŭe tiun ununuran kunvoĵaganton kiu lin atendis tre trankvile, kvazaŭ okazintus nenio.

"Tiu maljunulino lernigis al mi mian katekismon," diris la junulo kaj lia simpla eldiraĵo entenis mondon da signifo.

Ili daŭre antaŭeniris dum la pli aĝa voĵaganto urĝis sian kuniranton pasadi hastaritime kaj persiste sekvi la vojon, diskursante tiel taŭge ke liaj argumentoj saĝnis ekfonti el la sino de la auskultanto anstataŭ el la buso de la diskursanto. Dum ili promenis, li plukis acerbranĉon, celante ĝin utiligi kiel apogbastonon, kaj komencis ĝin senigi je ties subbranĉoj kiuj estis malsekaj pro vespera roso. En la momento mem kiam liaj fingroj ilin tuis, ili velkis strange kaj sekigis kvazaŭ post semajndaŭra sunbrilado. Tial la paro antaŭeniris je bona libera pasritmo kiam subite, en morna voĵokavaĵo, Bonulo Brauno sidigis sur arbostumpon kaj malkonsentis daŭre progresi.

"Amiko," li diris obstine, "mi jam decidigis. Pluan pason mi ne iros nome de tiu tasko. Ĉu gravu al mi ke mizera maljunulino elektu iri ĉe la diablo kiam mi antaŭe supozis ke ŝi preferos celeniri? Ĉu tio rajtigas min forlasi mian karan Fidulinon kaj postsekvi la maljunulinon?"

"Vi ĵugos la aferon pli klare poste," diris trankvile lia konato. "Sidu tie-ĉi kaj vin iom mallacigu dum kelkaj momentoj. Kiam vi ekvolos denove promenadi, ĵen mia bastono por faciligi vian iradon."

Sen pluaj vortoj li transĵetis al ŝia kuniranto la aceran bastonon kaj tuj malaperis kvazaŭ fantomiginte en la pliprofundiganta malhelo. La ĵuna viro sidis kelkajn momentojn apud la vojo, sin multe aplaudante, antaŭpensante pri la nuna eblo renkonti la pastoron purkonsciencie okaze de ŝia matena promenado kaj ne devintimi la rigardon de estimata malĵuna Diakono Gukino. Kaj pri la trankvila dormado kiun li nun spertus en tiu sama nokto kiun ĵus antaŭe li celintis pasigi tial malvirte, sed kiun li nun pasigus tiel pure kaj dolce en la brakoj de Fidulino! Inter tiuj placaj kaj laŭdindaj meditadoj Bonulo Brauno audis la hufbatojn de cevaloj venantaj laŭ la vojo kaj ĵugis ke dece estos sin kasi en la arbarorando, prikonsciante la kulpan celon lin tien alvenigintan, kvankam li nun tiel felice forturnigis de ĝi.

Daure antaŭvenis la hufpasoj kaj la vocoj de la rajdantoj, du seriozaj maljunaj vocoj interparolantaj sobre dum la alproksimigo. Tiuj intermiksitaj sonoj sajnisis laŭpasi la vojon nur kelkajn jardojn for de la kasejo de la juna viro. Tamen, sendube pro la profundo de la malhelo en tiu aparta loko, videblis nek la rajdantoj nek la rajdbestoj. Kvankam iliaj korpoj tangis la etajn laŭvojjajn branĉojn, laŭvide ili ne interrompis, ĉe, momenteton, la malklaran lumradion fontantan el la brila cielstrio kiun laŭnecese ili trapasis. Bonulo Brauno laŭvice kauris kaj staris piedpinte, apartigante la branĉojn kaj eligante la kapon tiel foren kiel li kuragis sen ekvidi ĉe ununuran ombro. Des pli genis lin la okazantaĵo ĉar li bonvolintus juri esti rekoninta, se tiaĵo eblas, la vocojn de la pastoro kaj Diakono Gukino, trotetantaj mallaŭte antaŭen, kiel ili kutimis fari kiam ili aliris ordinarion aŭ eklezian konsilion. Dum ili ankoraŭ enestis la audkampon de la junulo, unu el la rajdantoj haltis por pluki vergon.

"El la du, via pastora Mosto," diris la voco, "mi preferus malĉeesti ordinarion bankedon ol la ĉi-noktan kunvenon. Oni diris al mi ke kelkaj komunumanoj niaj alvenos de Falmauto kaj de ĉe pli fora distanco, kaj ceteraj de Konektikuto kaj Rod-Insulo, kaj aldone kelkaj el la Indianaj samanoj kiuj, laŭ sia maniero, scipovas esti preskaŭ tiom da diablajoj kiel la plej talentaj el ni. Cetere, anigo al nia komunumo bona junulino."

"Bonege, Diakono Gukino!" respondis la seriozaj maljunaj tonoj de la pastoro. "Ekspronu, alie ni malfruos. Nenio povos okazi, vi scias, ĝis kiam mi atingos la kunvenejon."

La hufoj denove sonadis kaj la vocoj, parolante tiel strange en la malplena aero, ade trapasis la arbaron, kie neniam ekzistis pregejo nek iam preĝis ĉe ununura Kristano. Kien tial tiuj sanktaj viroj povus alvoĵagadi tiel profunde en la pagana sovaĝejo? Juna Bonulo Brauno alkrocigis al arbo por sin apogi, preta grundensinki, malforta, sursargite je la peza malsano de sia koro. Li rigardis la celon, dubante ĉu vera Paradizo povas ekzisti super li. Tamen ĵen estis la blua volbo kaj la steloj pribriligantaj en ĝi.

"Helpe de Cielo supre kaj Fidulino malsupre, mi ade kontraŭstaru la diablon!" kriis Bonulo Brauno.

Dum li daŭre rigardis supren en la profundan firmamentan arkon kaj levis la manojn por preĝi, nubo, kvankam moviĝetis nenia vento, transhastis la zeniton kaj kasis la pliheligantajn stelojn. La blua cielo ankoraŭ videblis krom rekte superkape, kie tiu nigra nubamaso hastis balailritme norden. Supre en la aero, kvazaŭ el la profundajoj de la nubo, alvenis konfuzita kaj dubinda vocarsonado. Foje la auskultanto imagis povi distingi la parolmanierojn de samvilaganoj siaj, de viroj kaj virinoj, kaj piaj kaj malpiaj, multajn el kiuj li jam renkontis ĉe la komunitablo dum ceterajn li antaŭe vidis debocadi ĉe la drinkejo. En la sekvinta momento, tiel malprecizaj estis la sonoj ke li scivolemis ĉu esti aŭdinta nur la murmuron de la malnova arbaro, flustranta senvente. Tiam alvenis pli forta sveligo de tiuj konataj tonoj jam aŭdataj ĉiutage ĉe vilago Salemo sed neniam antaŭe fontantaj el nokta nubo. Estis unu voco, voco de junulino, kiu lamentadis, tamen kun malforta malĝojo, kaj petadis komplezon kies plenumo tamen eble sin dolorigus. Kaj la tuta nevidebla homamaso, kaj sanktuloj kaj pekintoj, sajnisis sin kuragigi daŭre antaŭeniri.

"Fidulino! kriis Bonulo Brauno, kun voco de angoro kaj senespero. Kaj la ehoj de la arbaro lin primokis, kriante "Fidulino! Fidulino!", kvazaŭ mistifikitaj mizeruloj sin serĉus tra la tuta sovaĝejo.

La kriego de malĝojo, kolerego kaj teruro daŭre trapenetris la nokton kiam la malfelica edzo retenis la spiradon por atendi respondon. Aŭdigis sirkrio, tuj superbruite per pli laŭta vocarmurmuro kiu fadis en foran ridadon, dum la nigra nubo forbalaigis, postlasante super Bonulo Brauno klaran silentan celon. Sed io falis papiliumante tra la aero kaj krocigis al arbobranĉo. La junulo mankaptis ĝin kaj ekvidis rozkoloran rubandon.

"Mia Fidulino foriris!" li ekkriis, post momento da stuporigo. "Surestas la teron nenia bono. Peko estas nura vorto. Venu, diablo. Al vi la mondo estas transdonita."

Kaj frenezigitate pro senespero, rezulte de kio li ridadis longe kaj laŭte, Bonulo Brauno alprenis sian bastonon

kaj ree survojjgis, antauenirante tiel rapidritme ke li sajnigis flugi anstataŭ marsi aŭ kuri laŭ la arbara vojeto. Pli kaj pli la irejo malmildigis kaj mornigis kaj malklare videbligis ĝis finfine entute malaperi, postlasante la junulon en la mezo de la malhela sovaĝejo, ade antauenhastantan kun tiu instinkto kiu kondukas mortalajn homojn al malico. La tuta arbaro plenplenis je timigaj sonoj--grincado de arboj, hurlado de sovaĝaj bestoj, kriegoj de Indianoj. Dume la vento foje sonoradis kiel fora pregeja sonorilo, foje rondmugis ĉirkaŭ la vojaganto kvazau lin primokus la tuta Naturo. Sed li mem estis la cefa hororajo de la sceno kaj nepre ne kauris antaŭ ties ceteraj hororajoj.

"Ho! ho! ho!" mugis Bonulo Brauno kiam lin primokis la vento. "Ni audu kiu el ni ridos la plej laute. Ne entreprenu min timigi per viaj diablajoj. Venu sorcistino, venu sorcisto, venu Indiana samano, venu Satano mem, ĉar jen alvenas Bonulo Brauno. Pli bone estu ke vi timu lin ol ke li timu vin."

Verdire, tra la tuta hantita arbaro vidigis nenio pli timiga ol la figuro de Bonulo Brauno. Adade li flughastis inter la nigraj pinarboj, svingante sian bastonon kun deliraj gestoj, foje sin instigante elversi acajn blasfemajn, alfoje ekkriante tiel ridege ke la tuta arbara sonprovizo komencis eĥadi lian ridadon kiel ĉirkaŭanta demonaro. La diablo aperanta en propra formo estas malpli acaspekta ol tiam kiam li furiozas en homa brusto. Tial antaŭenkuregis laŭvoje la diabla disciplo ĝis ekvidi antaŭ si, tremetantan interarbe, rugan lumon, same kiel kiam faligitaj trunkoj kaj branĉoj de maldensejo brulegas kaj suprenjetas kontraŭcielen, je noktomeza horo, brilegan fajron. Li paŭzis, dum ripozintervalo de la spirita tempesto ĝis tiam lin antaŭenpelinta, kaj audis la sveladon de versaĵna himno, ruliganta solene ekde fora distanco kvazau sub la pezo de multaj vocoj. Li rekonis la melodion. Ĝi estis konata melodio de la horo de la vilaga kunvendo. La verso finsonoradis peze, sin plilongigante per refreno, tamen ne de homaj vocoj, anstataŭe de ĉiuj sonoj de la senlumigita sovaĝejo kunsonantaj en acega harmonio. Bonulo Brauno ekkriis sed la kriadado malsonis en liaj oreloj pro sia unisono kun la kriado de la sovaĝejo.

Dum la silento-intervalo li steliris antaŭen ĝis kiam la lumo brilegis plenforte sur liajn okulojn. Ĉe ekstremajo de malplenejo, ĉirkaŭlimigita de la malhela arbarmuro, elstaris rokego havanta krudan naturan similecon al altaro aŭ predikejo. Ĝin ĉirkaŭis kvar brilegaj pinarboj kies supraĵoj bruladis dum iliaj trunkoj restis sendifekte, same kiel kandeloj okaze de vespera kunveno. La foliaramaso superkreskinta la supron de la roko entute brulegis, flamegante alte en la nokto kaj lumigante maltrankvile la tutan kampon. Ĉiu pendanta branĉeto kaj folia festono brulis. Dum la ruga lumo levigis kaj falis, multthoma kunvenintaro alterne aperis el la ombro, tiam malaperis en ĝin, tiam renaskigis, por tiel diri, el la malhelo, tuj ekpopolante la centron de la soleca arbaro.

"Seriozmiena kaj malhelvestaja kompanio," citis Bonulo Brauno.

Tiaj ili estis, verdire. Inter translokigante flagramove tien kaj reen, inter brilo kaj malbrilo, enscenigis kelkaj vizagoj vidotaj la sekvontan tagon ĉe la provinca konsilkunveno kaj ceteraj kiuj, el la plej sanktaj predikejoj de la lando, dimancon post dimanĉo, rigardis piapoze ĉieldirekten kaj benigne spektadis la plenegajn sidbenkojn. Kelkaj asertas ke la edzino de la provinĉestro ceestis. Almenaŭ ceestis altrangulinoj konataj de si, kaj edzinoj de estimataj edzoj, kaj amasego da vidvinoj, kaj belaj junulinoj timantaj ke iliaj patrinoj ilin ekvidu. Aŭ blindumis Bonulon Braunon la subitaj eklumoj superflagrantaj la malhelan kampon aŭ li rekonis du dekojn el la vilag-Salemaj pregeĵanoj famaj pro ilia aparta sankteco. Estimata maljuna Diakono Gukino jam alvenis kaj atendis cekalkane de tiu respektinda sanktulo, sia adorata pastoro. Tamen, apud tiuj seriozaj bonreputaciaj piuloj, tiuj pregeĵaj presbiteroj, tiuj castvivaj sinjorinoj kaj rosvangaj fraŭlinoj, malpie asociigis dibocemaj viroj kaj depravicaj virinoj, gemizeruloj adeptigintaj al malboncela kaj malpura misfarado kaj ĉe suspektataj kiel krimuloj. Strange estis konscii ke la bonaj ne apartigis disde la malbonaj, ke la sanktajn ne timigis la pekintoj. Ankaŭ disigintaj inter siaj palvizagaj malamikoj estis la Indianaj samanoj, aŭ "pauvauoj", kiuj jam ofte timigis sian indigenlandan arbaron per pli da teruraj sorĉkantoj ol iuj ajn konataj en Brita sorcarto.

"Tamen kie estas Fidulino?" pensis Bonulo Brauno kaj, dum espero eniris lian koron, li tremis.

Cetera himnoverso ekaudigis, malrapida kaj malgoja sonaro, tia kia placas al la piuloj, tamen kunligite al teksto esprimanta cion kion nia karaktero kapablas koncepti pri pekado kaj malhele sugestante ec pli. Malkompreneblaj al nuraj homoj estas la diablaj artoj. Verso post verso kantigis. Tamen inter la versoj elsvelis sovageja refreno sonanta kiel la plej profunda tono de granda orgeno. Kaj post la fina noto de tiu terura himno ekaudigis sonarego pensiganta ke la hurlanta vento, la hastantaj riveretoj, la mugantaj bestoj kaj ciu cetera voco de la kakofonia sovagejo intermiksigitis kaj akordigis kun la voco de la kulpa homaro honoranta la princon de cio. La kvar brulantaj pinarboj suprenjetis pli altan flamon kaj malklare siluetigis acegajn formojn kaj vizagojn sur la fumkronoj svebantaj super la malpia kunvenintaro. En la sama momento la surroka fajro lancigis ruge supren, formante brilan arkon super sia bazo kie figuro nun aperis. Estu dirite respektige ke la figuro multe aspektis, kaj vestaje kaj kondute, kiel iu serioza religiulo de la Nov-Angliaj pregejoj.

"Elkonduku la konvertitojn!" ekkriis voco kiu ehadis tra la kampo kaj forrulis en la arbaron.

Audinte tiun alvokon, Bonulo Brauno antauenpasis el la arbarombro kaj alproksimigis la kultanaron kun kiu li sentis abomenan fratecon pro la simpation kiu spertis pri ili ciumalicaĵo de lia koro. Preskau li povintus juri ke invitis lin antauenveni la formo de lia mortinta patro mem, rigardante malsupren ekde fumkrono, dum virino havanta malklarajn trajtojn de senespero etendis jetgeste la brakon por lin averti ne antauenveni. Ĉu estis lia patrino? Sed nepre mankis al li la povo retirigi ununuran pason aŭ rezisti, ĉe pensade, kiam la pastoro kaj bona maljuna diakono Gukino mankaptis liajn brakojn kaj lin kondukis al la flambrila rokaltaro. Tien alvenis ankaŭ la magra formo de vualita virino, kondukita inter Gudino Klojso, tiu pia instruistino pri la katekismo, kaj Martino Karjero, kiu antaŭe ricevis la promeson de la diablo ke si farigu Regino de Infero. Nebridita virinaco estis ŝi. Kaj jen staris la prozelitoj sub la fajra baldakeno.

"Bonvenon, miaj infanoj!" diris la malhela figuro, "al la komunio de via raso. Vi finrekonis, jam tiel junage, vian naturon kaj vian destinon. Karaj infanoj miaj, rigardu malantaŭ vi!"

Ili turnigis kaj, kvazaŭ vidate flagrante en tavolo da flamoj, ekmontrigis la diablokultanojn, portante survizage malhele brilantajn bonvenridetojn.

"Jen," daurigis la zibelkolora formo, "ciuj tiuj respektataj de vi ekde via junago. Vi ĵugis ilin pli sanktaj ol vi mem kaj kauris antaŭ propra pekado, ĝin komparante kun iliaj vivoj de bonfarado kaj pregemaj cieldirektaj aspiradoj. Tamen jen ili staras ciuj partoprenante en mia adoranta asembleo. Ĉi-nokte vi ekrajtos ekscii iliajn sekretajn farojn: kiel grizbarbaj presbiteroj de la pregejo flustris dibocajn vortojn al la junaj servistinoj de siaj domoj; kiel multaj virinoj, sopirante surporti vidvinajn lamentovestajojn, havigis trinkajon al siaj edzoj je la enlitighoro, tiumaniere ebligante tiujn sperti siajn lastajn dormadojn sur iliaj senoj; kiel senbarbaj junuloj hastis heredi la ricecon de siaj patroj; kaj kiel belaj fraulinoj--ne rugigu, karulinoj miaj--elfosis etajn tombojn en la gardeno kaj invitis min, kiel ununuran gaston, ĉeesti la enterigon de la bebo. Pere de la kompatado kiun viaj homaj koroj sentas pri pekado, vi spurtrovos ciujn ejojn--ĉu pregejajn, dormcambrajn, stratajn, kampajn aŭ arbarajn--kie krimo okazis kaj vi ekgojos prikonsciante ke la tuta tero estas ununura pekomaĵo, ununura sangejo. Ĉe pli ol tio. Okazos al vi penetri, en ĉiu sino, la profundan misteron de pekado, la fonton de ciuj malicaj artoj, kaj kiu senelcerpige provizas homojn per pli da malbonaj instigoj ol kapablas okazigi en konkreta farado la kunigita homara povaro, la tuta nepra potenco mia. Kaj nun, miaj infanoj, rigardu vin unu la alian."

Kiam ili plenumis la peton, laŭ la fajrbrilo de la inferdevenaj torcoj la mizerulo ekvidis sian Fidulinon, kaj la edzino sian edzon, tremantajn ambaŭ antaŭ tiu malsankta altaro.

"Jen, ĉi-tie vi staras, miaj infanoj," diris la figuro en profundaj kaj solenaj tonoj, preskau malgojaj pro ilia senespera aceco, kvazaŭ lia iama angela naturo povus daŭre prilamenti nian mizeran rason. Dependante unu de la koro de la alia, vi jam ankoraŭ esperis ke virto estas pli ol nura revo. Nun vi estas sentrompigitaĵoj. Malico estas la naturo de la homaro. Necesas ke malico estu via sola felico. Bonvenon denove, miaj infanoj, al la

komunio de via raso."

"Bonvenon!" ripetis la diabloadorantoj en unu kriego de senespero kaj triumfo.

Kaj jen ili staris, la sola paro, lausajne, ankoraŭ hezitanta sur la rando de malbonfarado en ci-tiu malhela mondo. Natura baseno kuis en la roko. Cu ĝi enhavis akvon rugigitan per la nebularda luno? Cu temis pri sango? Cu pri likvaja flamo? Ci-ene la formo de la malico mergis la manon kaj sin pretigis kusigi la baptoŝignon sur iliajn fruntojn por ke ili partoprenu en la mistero de la pekado, pli konŝiante pri la sekreta pekado de aliaj, kaj fara kaj pensa, ol ili povus nun prikonŝcii propran pekadon. La edzo direktis solan rigardon al ŝia palvizaga edzino kaj Fidulino al li. Kiujn malpurajn mizerulojn la sekvonta rigardo elmontrus unu al la alia dum ili tremacas samtempe pri tio kion ili vidas kaj tio kion ili vidigas?

"Fidulino! Fidulino!" ekkriis la edzo. "Suprenrigardu, cieldirekten, kaj kontraŭstaru la maliculon!"

Cu Fidulino obeis li ne ŝciis. Apenaŭ finparolinte, li konŝciis trovi meze de trankvila nokto kaj soleco, auskultante ventomugadon forkvietigi pezmove tra la arbaro. Li ŝanceligis kontraŭ la rokon, sentis ties malvarmon kaj malsekon. Dume, pendanta arbobranceto, antaŭe entute flamanta, aspergis lian vangon per ege malvarma roso.

La sekvintan matenon juna Bonulo Brauno eniris malrapide la straton de vilago Salemo, cirkaurigardante fikse kiel mistifikito. La bona maljuna pastoro, piedpromenante laŭlonge de la tombejo por naskigi matenmangan apetiton kaj primediti ŝian predikon, aljugis benon al Bonulo Brauno, preterpasante. La junulo fortirigis disde la respektata sanktulo kvazau dezirante eviti anatemon. Maljuna Diakono Gukino pregis cehejme kaj la sanktaj vortoj de lia prego audigis tra la malfermata fenestro. "Al kiu Dio la sorcisto povas pregi?" diris Bonulo Brauno. Gudino Klojso, tiu bonega alta Kristanino, staris en la fruhora sunlumo de ŝia fenestrolataĵo, katekizante knabinecon alportintan al ŝi pindon da novmatena lakto. Bonulo Brauno forkaptis la infanon kvazau el la alpreno de la diablo mem. Cirkaurante la stratangulon apud la kunvendo, li ekvidis la kapon de Fidulino kun ties rozkoloraj rubandoj, kiu elspektadis anksie, kaj kiu tiel gojigis ekvidinte lin ke ŝi kuris salt-pase laŭ la strato kaj preskaŭ kisis la edzon antaŭ la tuta vilago. Tamen Bonulo Brauno enrigardis severe kaj malfelice ŝian vizagon kaj preterpasis sensalute.

Cu Bonulo Brauno ekdormis en la arbaro kaj nur prisongis sovagan sorcistinkunvenon?

Tiel estu, se vi deziras. Tamen estis songo, ho, ve!, enhavanta malican auguron por Bonulo Brauno. Severa, malgoja, malhelmiene meditema, malfidema, ec senespera viro li farigis ekde la nokto de tiu timiga songo. En dimanĉo, kiam la pregejanaro kantis sanktan psalmon, li ne povis auskulti car konkuranta himno pri pekado atingis en laŭta hasto liajn orelojn, superbruante la karan melodion. Kiam la pastoro parolis el la predikejo kun forto kaj arda elokvenco, kun lia mano sur la malfermita Biblio, pri la sanktaj veroj de nia religio, kaj pri sanktulecaj vivoj kaj triumfaj mortoj kaj pri estonta felicego au nedirebla mizero, tiam Bonulo Brauno paligis, timante ke la tegmento falu tondrobrue sur la grizan blasfemanton kaj la auskultantojn. Ofte, vekiginte subite je noktomezo, li fortirigis disde la sino de Fidulino. Matene kaj vespere, kiam la familio surgenuigis por pregi, li kuntiris la brovojn grimacamiene kaj rigardis severe ŝian edzinon kaj forturnigis. Kaj kiam li finvivis post longa tempo kaj transportigis al ŝia tombo kiel agogriza kadavro, akompanate de Fidulino, nun maljunulino, kaj gefiloj kaj genepoj, en bona procesio, kaj ne malmultaj najbaroj, nenian esperplenan verson oni cizis sur lian tombostonon car lia mortohoro estis Malgojo.

END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TRI NOVELOJ

CREDIT

S

April 20, 2007

Project Gutenberg Edition Robert L Read Joshua Hutchinson Online Distributed Proofreading Team

A WORD FROM PROJECT GUTENBERG

This file should be named 21194-8.txt or 21194-8.zip.

This and all associated files of various formats will be found in:

<http://www.gutenberg.org/dirs/2/1/1/9/21194/>

Updated editions will replace the previous one -- the old editions will be renamed.

Creating the works from public domain print editions means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works to protect the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away -- you may do practically *anything* with public domain eBooks. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

Please read this before you distribute or use this work.

To protect the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase Project Gutenberg), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License (available with this file or online at <http://www.gutenberg.org/license>).

Section 1.

General Terms of Use & Redistributing Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works

1.A.

By reading or using any part of this Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B.

Project Gutenberg is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C.

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (the Foundation or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is in the public domain in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License when you share it without charge with others.

1.D.

The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E.

Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1.

The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} work (any work on which the phrase Project Gutenberg appears, or with which the phrase Project Gutenberg is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at <http://www.gutenberg.org>

1.E.2.

If an individual Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic work is derived from the public domain (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you

are redistributing or providing access to a work with the phrase Project Gutenberg associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3.

If an individual Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4.

Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~}.

1.E.5.

Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License.

1.E.6.

You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} work in a format other than Plain Vanilla ASCII or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} web site (<http://www.gutenberg.org>), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original Plain Vanilla ASCII or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7.

Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8.

You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works provided that

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project

Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.

You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} works.

You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} works.

1.E.9.

If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and Michael Hart, the owner of the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1.

Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread public domain works in creating the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} collection. Despite these efforts, Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain Defects, such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2.

LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES -- Except for the Right of Replacement or Refund described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH F3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3.

LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND -- If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a

written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4.

Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS,' WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5.

Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6.

INDEMNITY

-- You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} work, and (c) any Defect you cause.

Section 2.

Information about the Mission of Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~}

Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need, is critical to reaching Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~}'s goals and ensuring that the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation web page at <http://www.pgla.org>.

Section 3.

Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Its 501(c)(3) letter is posted at <http://www.gutenberg.org/fundraising/pglaf>. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is located at 4557 Melan Dr. S. Fairbanks, AK, 99712., but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887, email business@pglaf.org. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at <http://www.pglaf.org>

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby Chief Executive and Director gbnewby@pglaf.org

Section 4.

Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit <http://www.gutenberg.org/fundraising/donate>

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: <http://www.gutenberg.org/fundraising/donate>

Section 5.

General Information About Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} electronic works.

Professor Michael S. Hart is the originator of the Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For thirty years, he produced and distributed Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~} eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Each eBook is in a subdirectory of the same number as the eBook's eBook number, often in several formats including plain vanilla ASCII, compressed (zipped), HTML and others.

Corrected *editions* of our eBooks replace the old file and take over the old filename and etext number. The replaced older file is renamed. *Versions* based on separate sources are treated as new eBooks receiving new filenames and etext numbers.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:

<http://www.gutenberg.org>

This Web site includes information about Project Gutenberg{~TRADE MARK SIGN~}, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

FINIS

Tri Noveloj by Nathaniel Hawthorne

A free ebook from <http://manybooks.net/>